

KÖZPONTI STATISZTIKAI HIVATAL

TUDNIVALÓK
számlálóbiztosok és a területfelelősök részére
(Reprezentatív adatfelvétel)

BUDAPEST
1989

TARTALOM

	Oldal
Előszó	5
Általános tudnivalók	7
Az összeírás köre	10
A kérdőívek kitöltésének szabályai	14
A Lakáskérdőív kitöltése	15
A Személyi kérdőív kitöltése	24
A számlálóbiztos teendői az összeírás befejezése után	52
A területfelelős teendői	57
Betűrendes tárgymutató	60

ELŐSZÓ

Magyar Népköztársaság Elnöki Tanácsának 1988. évi 22. számú törvényerejű rendelete értelmében az 1990. január 1-jei állapotnak megfelelően Magyarország teljes területén népszámlálást kell tartani.

Népszámlálásokat már az ókorban is tartottak, a modern értelemben vett népesség-összeírások elterjedése azonban a fejlettebb országokban a múlt század közepén kezdődött. Ma már a világ egyre több országában – Európában csaknem mindenütt – tartanak népszámlálást. Az első hivatalos magyar népszámlálás 1870-ben volt. Népszámlálásokat a nemzetközi gyakorlatnak megfelelően általában 10 évenként kell tartani, így 1990-ben a tizenharmadik, a II. világháború óta pedig az ötödik megtartására kerül sor.

A népszámlálás (amely egyben lakásösszeírás is) célja, hogy megállapítsa az ország népességének számát, a különböző ismérvek szerinti összetételét és lakáshelyzetét, továbbá biztosítsa a népesség legkisebb közösségi egységeinek, a háztartásoknak, illetve a családoknak a számbavételét. A népszámlálás eredményei alapul szolgálnak a népesség nem és kor szerinti megoszlásának, iskolázottsági szintjének, társadalmi-gazdasági szerkezetének, valamint lakáshelyzetének megismeréséhez, és egyben módot adnak az elmúlt évtizedben bekövetkezett változások felmérésére.

Jelen "Tudnivalók" részletesen ismerteti a számlálóbiztosok és a területfelelősök népszámlálással kapcsolatos feladatait, ezért áttanulmányozása az adatfelvétel sikeres végrehajtásához nélkülözhetetlen. Az adatfelvétel során a Központi Statisztikai Hivatal a lakásállomány és a bennük lakó személyek 80 százalékának csupán a legfontosabb adatairól gyűjt információkat, míg 20 százalékukról az alapinformációkon túl más, a népesség lakás- és életkörülményeit mélyebben feltáró, részletesebb adatokat is tudakol. A lakosság 80 százalékának összeírása (alapadat-felvétel) a kevesebb kérdőpontot és kevésbé részletezett kérdéseket tartalmazó (A) Lakáskérdőíven és (B) Személyi kérdőíven, 20 százalékának összeírása (reprezentatív felvétel) pedig a részletesebb (A₁) Lakáskérdőíven és (B₁) Személyi kérdőíven történik. Egy számlálóköreten belül azonban a kijelölés szerint csak egyfajta, tehát vagy csak (A) és (B), vagy csak (A₁) és (B₁) nyomtatvány használható fel. A reprezentatív felvételnél használt (A₁) Lakáskérdőív 1-10., valamint a (B₁) Személyi kérdőív 1-19. kérdései megegyeznek az alapadat-felvételnél használt (A) Lakáskérdőív és (B) Személyi kérdőív azonos számú kérdéseivel.

A népszámlálás kérdőíveinek eljuttatása a lakossághoz a számlálóbiztos feladata. Azokban a számlálókörzetekben ahol csak az alapadatokat kérdezzük, az adatgyűjtés célszerűen úgy hajtható végre, hogy a számlálóbiztos a kérdőívek kitöltésénél segítséget ad, illetve lehetőség szerint jelen van a kérdések megválaszolásakor. Ha úgy véli, hogy a kitöltés az ő részvételével gyorsabb és pontosabb, valamint ha a körülmények azt lehetővé teszik, saját maga hajtja végre az adatfelvételt. Az adatgyűjtés általános elveinek megfelelően – ha azt a lakás lakói igénylik – természetesen az önkitöltésre is lehetőség van.

A reprezentatív összeírási számlálókörzetekben az adatfelvételt számlálóbiztosi kikérdéssel kell végrehajtani. Ha azonban az összeírandó személy kifejezetten ragaszkodik ahhoz, hogy a kérdőíveket saját maga töltsse ki, a számlálóbiztos a kérdőíveken kívül adjon át egy "Tudnivalók az önköltők részére" című nyomtatványt is, és beszélje meg, hogy a kitöltött kérdőívekért mikor mehet vissza. Az ilyen módon kitöltött kérdőíveket fokozott figyelemmel kell ellenőrizni.

A legfontosabb személyi adatok az állami népszégy-nyilvántartás adatbázisából a "Számláló-körzeti cím- és névjegyzék"-en kiírásra kerültek. A jegyzékkel kapcsolatos teendőket a "Tudnivalók" további fejezetei tartalmazzák.

Ezen "Tudnivalók" a legfontosabb (alap-) adatok és a reprezentatív kiegészítő adatok felvételéhez nyújt segítséget, így — értelemszerűen — azokban a számlálókörzetekben is használható, amelyekben csak az alapadatok felvételére kerül sor.

ÁLTALÁNOS TUDNIVALÓK

A népszámlálás körébe tartozó adatgyűjtés szakmai irányítója a Központi Statisztikai Hivatal, végrehajtói pedig a helyileg illetékes tanács által megbízott számlálóbiztosok, akiknek munkáját a területfelelősök irányítják és ellenőrzik. A munkálatok közvetlen irányítása a – megyei, városi, községi – népszámlálási felelősök feladata.

A számlálóbiztosok és a területfelelősök munkájukat írásbeli megbízás alapján végzik, amelyet az oktatási anyagokkal együtt már az oktatás előtt megkapnak.

A Központi Statisztikai Hivatal által megbízott oktatók (általában a KSH megyei munkatársai és tanácsai dolgozók) a számlálóbiztosok és a területfelelősök részére a megbízólevélben jelzett helyen és időpontban egynapos oktatást tartanak, amelyen részletesen ismertetik az összeírással kapcsolatos teendőket és a nyomtatványok kitöltési szabályait.

A számlálóbiztos az összeírandó területet ábrázoló térképvázlatot, a "Számálókörzeti cím- és névjegyzék"-eket, valamint az összeírás végrehajtásához szükséges nyomtatványokat a községi, városi felelős által meghatározott módon és időben veszi át. Ezzel egyidejűleg a számlálóbiztosok és a területfelelősök névre szóló, sorszámozott igazolványt is kapnak.

Az összeíráshoz szükséges nyomtatványokat a számlálóbiztos számálókörzetenként külön dossziében kapja meg. A reprezentatív összeírásra kijelölt számálókörzetekben a dosszié tartalma a következő:

- Számálókörzeti cím- és névjegyzék
- Számálókörzeti térképvázlat (vagy leírás)
- Lakáskérdőívek (A₁)
- Személyi kérdőívek (B₁)
- Tudnivalók az önköltők részére
- Értesítés
- Számálókörzeti gyűjtőív (C)
- Lista a Számálókörzeti cím- és névjegyzéken nem szereplő kettős lakóhelyű személyekről

A számlálóbiztos a nagyobb városokban és a fővárosban "Felhívás" című nyomtatványt is kap, amelyen lehetősége lesz egy ház vagy utca lakosságát az adatfelvétel időpontjáról értesíteni.

A Számálókörzeti cím- és névjegyzék a népesség-nyilvántartás adatai alapján gépi úton készül, és a számálókörzetben összeírandó lakások és lakott egyéb lakóegységek címeit, valamint az azokban állandó vagy ideiglenes bejelentéssel nyilvántartott személyek néhány adatát (családi és utónév, születési év, a bejelentés módja, máshol lévő lakás címe) tartalmazza.

A számlálóbiztosnak a cím- és névjegyzék és a számlálókörzetet ábrázoló térképvázlat alapján 1989. december 27-30. között az összeírandó területet előzetesen be kell járnia. Ennek során ellenőriznie kell, hogy a jegyzék az utcák, terek stb. érvényes neveit és a tényleges házszámokat tartalmazza-e. Kiemelten fontos a teljesség ellenőrzése, vagyis az, hogy a számlálókörzetben lévő valamennyi lakás és lakott egyéb lakóegység címe szerepel-e a jegyzéken. Az előzetes helyszíni bejárással feltárt hibákat javítani, a hiányokat pedig pótolni kell. A számlálóbiztos az előzetes bejárás alapján azt is mérje fel, hogy a rendelkezésre álló idő alatt milyen ütemben tudja elvégezni az összeírással kapcsolatos feladatait.

A Számlálókörzeti cím- és névjegyzék munkapéldány, amelyre a számlálóbiztos rögzítheti az összeírás megtörténtét. A jegyzéken szereplő lakcímek pontosítását, valamint az egyéb, technikai jellegű bejegyzéseket a pontosításra szoruló rovatban (pl. máshol lévő lakcímét) vagy a megjegyzés rovatban kell megtenni (pl. máshol lévő bejelentését megszüntette). Amennyiben a jegyzéken szereplő személy nem kerül összeírásra a számlálókörzetben, az összeírás elmaradásának okát ugyancsak a megjegyzéshez kell beírni (pl. az eszmei időpont előtt meghalt vagy elköltözött, ismeretlen). Ha olyan személy kerül összeírásra, aki a jegyzéken nem szerepel, azt nem kell a jegyzékre felvezetni, de ha ennek a személynek máshol lévő lakcíme is van, akkor őt a "Lista a Számlálókörzeti cím- és névjegyzéken nem szereplő kettős lakóhelyű személyekről" c. nyomtatványra kell felvezetni. A Számlálókörzeti cím- és névjegyzéket az összeírás befejeztével le kell adni.

Az összeírás eszmei időpontja 1989. december 31. és 1990. január 1. közötti éjfél. Az adatfelvételt az ekkor fennálló állapot szerint kell végrehajtani, figyelmen kívül hagyva a kérdőívek tényleges kitöltéséig bekövetkezett változásokat.

Az összeírást 1990. január 2-án kell megkezdeni, a kész összeírt anyagot pedig legkésőbb február 3-ig – az összeírási időszak alatt pedig a már kitöltött kérdőíveket folyamatosan, ellenőrzésre – át kell adni a területfelelősnek. Amennyiben egy-egy dosszié anyaga készen áll, el kell végezni az összeírás utáni teendőket és a rendezett teljes anyagot le kell adni.

A népszámlálási kérdőíveken szereplő kérdésekre mindenki köteles a valóságnak megfelelő adatokat az előírt határidőben megadni. Az adatszolgáltatási kötelezettség megszegése – külön jogszabály szerint – szabálysértésnek minősül. Az ilyen eseteket jelentse a területfelelősnek, aki azt továbbítja a városi, községi népszámlálási felelősnek.

A számlálóbiztos adjon tájékoztatást arról, hogy a népszámlálás adatai szolgálati titkot képeznek, és csak statisztikai célokra használhatók fel. Senkinek sem kell attól tartania, hogy a személyére, lakására vonatkozó adatok illetéktelenek tudomására jutnak.

Az adatokat lehetőleg az összeírt személy, távollétében nagykorú családtagja adja meg. Kiskorúak esetében a szülőktől (gondozóktól) kell az adatokat megtudni. Igazoló okmányok bemutatását kérni nem szabad. Ha a számlálóbiztos a lakásban senkit sem talál otthon, hagyjon hátra "Értesítés" c. nyomtatványt, s írja rá, hogy mikor fogja ismét megkísérelni az összeírást.

A nem lakott lakások adatait is fel kell venni. Ha a tulajdonos vagy megbízottja nem érhető el az összeírás helyén (a lakásban), a szomszédok, a házfelügyelő (gondnok) kikérdezése, il-

letve a tanácsnál lévő nyilvántartás alapján kell az adatokat a Lakáskérdőívre bejegyezni. Ha a lakás lakói tartósan távol vannak, és az összeírás időszaka alatt várhatóan nem is térnek haza, nemcsak a lakás, hanem a benne lakó személyek adatait is be kell szereznii. Mindkét esetben a Lakáskérdőív "Megjegyzések" rovatában kell jelezni, hogy az adatokat kitől tudta meg a számlálóbiztos (pl.: "az adatokat Kis Pál szomszéd szolgáltatta").

AZ ÖSSZEÍRÁS KÖRE

A számlálókörzetbe tartozó – a Számlálókörzeti cím- és névjegyzéken szereplő, illetve a térképvázlaton jelölt területen az összeírás közben talált – **valamennyi lakóegységet össze kell írni**, tehát

- a lakott lakásokat, akkor is, ha lakhatási (használatbavételi) engedéllyel még nem rendelkeznek. Ha egy személyi tulajdonú üdülőegységnek, nyaralónak az eszmei időpontban van állandó vagy ideiglenes bejelentett lakója, akkor azt lakott lakásként kell összeírni,
- a **nem lakott (üresen álló) lakásokat**, illetve a csak ideiglenesen használt (pl. tanyai) lakásokat,
- a **lakott egyéb lakóegységeket**, vagyis a gazdasági, ideiglenes, mozgó vagy egyéb létesítmények lakott helyiségeit,
- az **intézeti háztartásokat**, ha van állandó vagy ideiglenes bejelentett lakójuk (a cse-csemő- és gyermekotthonokat, diákotthonokat, bentlakásos iskolákat, munkásszállásokat és alkalmazotti szálláshelyeket, szociális otthonokat, szeretetházakat, otthonházakat).

Nem szabad összeírni:

- az eredetileg lakásnak épített, de jelenleg **nem lakásként**, hanem pl. csak gazdasági, üdülési célra, irodának **használt helyiségeket**,
- az **építés alatt álló**, vagy a már műszakilag átadott, de lakhatási (használatbavételi) engedéllyel még nem rendelkező **nem lakott lakásokat**,
- a **bontás alatt álló**, vagy bontási engedély alapján erre váró **nem lakott lakásokat**,
- a bármilyen okból (pl. földrengés, árvíz, elavulás) **lakhatatlan**, használhatatlan, romos (tető, ajtó, ablak nélküli, leomlott külső falú) **lakásokat**,
- az eszmei időpontban **nem lakott egyéb lakóegységeket** (pl. a korábban lakóhelyként használt üzlet-, műhely-, raktárhelyiséget).

Az intézeti háztartások összeírásával kapcsolatos teendőket lásd a "Tudnivalók az intézeti háztartások összeírásához" című utasításban.

A számlálókörzet lakóegységeiben – a jelenléttől vagy távolléttől függetlenül – **össze kell írni** az eszmei időpontban

- állandó bejelentővel,
- ideiglenes bejelentővel,
- bejelentés nélkül tartósan ottlakó személyeket.

A **lakóhelyet** (az összeírandó személy lakcímét) a **tényleges állapot szerint** kell számbavevni, **függetlenül a Számlálókörzeti cím- és névjegyzéken rögzítettől**. Ha a személy a lakásban lakik, de bejelentkezése valamilyen akadály vagy mulasztás miatt még nem történt meg, akkor a várható bejelentési módot (állandó, ideiglenes) kell figyelembe venni. Ilyen esetek például, ha

- új lakásba költözött, vagy lakást cserélt, de még nem jelentkezett be,
- lakhatási engedély hiánya miatt nem tudott bejelentkezni,
- tanyáról a település központjába költözött, és még nem jelentkezett át.

A **tényleges állapotot** kell rögzíteni akkor is, ha a személy olyan lakásból mulasztotta el a kijelentkezést, ahonnan már elköltözött. Pl. ideiglenesen lakott valahol tanulás céljából, időközben végzett, és visszaköltözött állandó lakóhelyére, de az ideiglenes bejelentést elmulasztotta megszüntetni. **Minden bejelentéssel kapcsolatos eltérést**, amely a Számlálókörzeti cím- és névjegyzék és a Személyi kérdőív megfelelő kérdése között fennáll, a **névjegyzéken jelezni kell**.

Az összeírás szempontjából minden személynek legfeljebb két lakcíme lehet: egy állandó és egy ideiglenes.

Össze kell írni állandó lakóhelyükön azokat is, akik máshova vannak ideiglenesen bejelentve, valamint az ideiglenes lakásukban azokat is, akiknek bejelentett állandó lakásuk máshol van.

Össze kell írni továbbá azokat is, akik az eszmei időpontban huzamosan vagy átmenetileg nem tartózkodtak a lakásukban, tehát akik

- hosszabb-rövidebb ideig tartó látogatás, gyógykezelés miatt távol voltak,
- hivatalos (diplomáciai, kereskedelmi, tudományos vagy egyéb) megbízatásuk miatt külszolgálaton voltak,
- munkaerő-kooperáció keretében külföldön dolgoztak,
- külföldön tanultak.

A külszolgálaton lévőket, a külföldön dolgozókat, tanulókat az állandó lakóhelyükön kell összeírni, ideiglenes bejelentett lakóhelyüknek azt az országot kell tekinteni, ahol huzamosan laknak. Ha van magyarországi ideiglenes bejelentett lakóhelyük is, akkor azt figyelmen kívül kell hagyni. Ugyanígy kell összeírni a személlyel együtt külföldön tartózkodó családtag (feleség, gyermek stb.) lakóhelyét is.

A hadkötelezettség alapján katonai szolgálatot teljesítő sorkatonák (előfelvételisek) vagy tartalékosok, valamint a tiszti és tiszthelyettesi iskolai hallgatók – a továbbiakban **sor- (előfelvételis) vagy tartalékos katonai szolgálatot teljesítők** – összeírása:

- a számlálóbiztos területfelelősétől még az összeírás megkezdése előtt előre kitöltött, alapadatokat tartalmazó (B) Személyi kérdőívet kap azokról a sor- (előfelvételis) vagy tartalékos katonai szolgálatot teljesítő személyekről, akiknek állandó vagy ideiglenes bejelentett lakása a számlálókörzetben van;
- az előre kitöltött (B) Személyi kérdőívet helyezze egy (B₁) Személyi kérdőívbe (ha mód van rá, tűzze is hozzá). A (B₁) Személyi kérdőívre másolja át az összeírt személy nevét és születési idejét, a hozzátartozók bemondása alapján töltsse ki a 20-42. kérdéseket (a kérdőív 3-4. oldala), majd a családi állapot megállapítása után a kérdőívet sorolja be a lakásban lakók kérdőívei közé;
- amennyiben a lakásban lakók az előre összeírt személyt nem ismerik el ott állandó vagy ideiglenes bejelentett lakónak, a kitöltött Személyi kérdőívet a jobb felső sarkában "besorolhatatlan" megjegyzéssel lássa el, majd a kérdőívet tegye félre;
- ha a lakásban olyan sor- (előfelvételis) vagy tartalékos katonai szolgálatot teljesítő személyt jeleznek, akiről nincs előre kitöltött kérdőíve, a hozzátartozók bemondása alapján – a "Tudnivalók"-ban foglaltak szerint – töltsön ki Személyi kérdőívet.

A szabadságvesztés büntetésüket töltő, az előzetes letartóztatott, a szigorított javító-nevelő munkára ítélt, a Munkaterápiás Alkoholelvonó Intézetbe utalt, a kényszergyógykezelt, az ideiglenesen kényszergyógykezelt és az elzárást töltő személyek – a továbbiakban **büntetésvégrehajtási intézetben fogvatartott, vagy előzetes letartóztatásban lévő személyek** – összeírásának módja azonos a sor- (előfelvételis) vagy tartalékos katonai szolgálatot teljesítőknél leírtakkal.

Szintén össze kell írni azt a személyt, aki az eszmei időpont és az adatfelvétel közötti időszakban elköltözött vagy meghalt, de ezt a kérdőív "Megjegyzések" rovatában jelezni kell.

A **külföldi állampolgárok közül össze kell írni a Magyar Népköztársaság területén letelepedési engedéllyel (személyi igazolvánnyal, személyi számmal), valamint tartózkodási engedéllyel (ideiglenes is) rendelkező személyeket.**

Nem szabad összeírni a külföldi állampolgárságú személyek közül

- a diplomatákat,
- a Varsói Szerződés értelmében ideiglenesen hazánkban tartózkodó külföldi katonai személyeket és hozzátartozóikat, valamint
- a látogatás, üdülés, gyógykezelés stb. céljából az országban jelenlévő – tartózkodási engedéllyel nem rendelkező – turistákat, vendégeket.

Nem írhatók össze azok a személyek, akik a lakásba az eszmei időpont után költöztek be, valamint az 1990. január 1-jén vagy később született csecsemők, továbbá azok, akik a lakásban az eszmei időpontban bejelentés nélkül átmenetileg (pl. vendégként) tartózkodtak.

A KÉRDŐÍVEK KITÜLTÉSÉNEK SZABÁLYAI

A nyomtatványokat kék vagy fekete golyóstollal, jól olvashatóan, a megfelelő **szöveg vagy szám beírásával**, illetve az előnyomtatott **dőlt betűs válaszszavak aláhúzásával** kell kitölteni. A szöveges bejegyzéseknél a rövidítéseket általában mellőzni kell, kivéve az olyan közismert rövidítéseket, mint pl. ált. isk., gimn., MÁV, ÁFÉSZ, OTP. Helyileg alkalmazott rövidítéseket használni nem szabad.

A kérdőívek kérdéseire a válaszadás módját a válaszcím határozza meg. Ennek megfelelően a **válaszadás módjai:**

- dőlt betűvel szedett szöveg esetén a válaszszó aláhúzása,
- bejegyzés a kipontozott részbe, illetve az üresen hagyott válaszcímbe,
- az előnyomtatott négyszögekbe számok beírása, egy négyszögbe egy számjegy, több négyszög esetén jobbra igazítva, pl.

0	0	3
---	---	---

.

"Egyéb, mégpedig" válasz esetén nem elég az aláhúzás, hanem a kipontozott részben mindig kell lennie szöveges bejegyzésnek is.

A területi adatokat (összeírás helye, számlálókörzet száma) **valamennyi kérdőíven és egyéb nyomtatványon azonos módon** kell kitölteni. "Az összeírás helye" az a lakás, amelyről, illetve amelynek lakóiról a kérdőíveket ki kell tölteni. Az összeírás helyének az egy lakáshoz tartozó összes kérdőíven azonosnak kell lennie. A lakás szintjének bejegyzése (földszint, emelet, alagsor stb.) a lakás főbejáratának fekvése szerint történik. Az emeletszámot római számmal kell jelölni. Az egylakásos, ún. családi házaknál is be kell jegyezni a szintet és az ajtószámot (pl. fszt. 1.). A számozás nélküli lakóegységeket a kapubejárattól kiindulva szintenként, szint- és ajtószámmal ellátva kell összeírni.

Egy kérdőpontnál, illetve alkérdésnél többféle választ aláhúzni, beírni általában nem szabad. Ahol ez lehetséges, ott azt a jelen "Tudnivalók", illetve a kérdés melletti bekeretezett magyarázat tartalmazza.

Ha az egyes kérdésekre adott válaszok a számlálóbiztos véleménye szerint magyarázatra, kiegészítésre szorulnak, azt a "Megjegyzések"-hez kell beírni.

A kérdőívek kitöltésével kapcsolatban csak azokkal a kérdésekkel foglalkozunk, amelyek megválaszolásakor, véleményünk szerint, szükség lehet – a kérdőíveken található rövid, bekeretezett magyarázatokon túlmenően is – részletes útmutatásokra.

A LAKÁSKÉRDŐÍV KITÜLTÉSE

Minden összeírásra kerülő lakásról és lakott egyéb lakóegységről egy-egy Lakáskérdőívet kell kitölteni.

Lakásnak kell tekinteni az eredetileg emberi szállás, tartózkodás céljára épített, vagy lakássá átalakított, és jelenleg is lakás céljára alkalmas helyiségek (szoba, konyha, mellékhelyiségek) egymással általában műszakilag (építészetiileg) összefüggő egységét, amelynek önálló, külön bejárata van közterületről, udvarról vagy az épületen belüli közös térből.

Egy lakásnak kell tekinteni az összefüggő (belső átjárókkal, ajtókkal összekötött) helyiségeket akkor is, ha azokat az átjárás meggátolása miatt lezárták (pl. társbérlet esetén). Az olyan helyiségeket, építményeket – általában a családi házak nyári konyháját – amelyeket azzal a céllal létesítettek, hogy a lakás részét alkossák, a lakáshoz tartozónak kell tekinteni akkor is, ha különálló épületben vannak, függetlenül attól, hogy a főépületben lakó, vagy idegen háztartás tagjai használják.

Lakott egyéb lakóegységnek nevezzük azokat a

- lakott gazdasági helyiségeket, amelyeket eredetileg üzlet, iroda, műhely, raktár, mosókonyha, garázs, présház stb. céljára építettek, és nem alakítottak át lakássá, valamint az
- ideiglenes, mozgó vagy egyéb létesítmények (kunyhó, bódé, lakókocsi, putri stb.) lakott helyiségeit.

A Lakáskérdőív első oldalának fejezetét az **"ÜRESEN HAGYANDÓ!"** megjelölésű rovat adataival együtt a számlálóbiztosnak kell kitöltenie. A számlálókörzet számát a számlálókörzeti dosszié fedőlapjáról kell átmásolni, az **épület jellegének jelzőszámát** pedig az alábbiak szerint kell a **helyszínen** megállapítani és bejegyezni:

Lakóház (lakott üdülő és üres tanyai lakóház is)	1
Lakott egyéb épület: középület (pl. iskola, tanácsház), üzemi épület (pl. irodaház, üzletház, gyárépület)	2
Intézeti épület (pl. diákotthon, munkásszállás, szociális otthon, kórház és hasonló jellegű intézmények épületeiben lévő magánlakások)	3
Lakott gazdasági építmény (pl. présház, műhelyépület) és lakott ideiglenes, mozgó vagy egyéb létesítmény (pl. putri, kunyhó, lakókocsi, uszály)	4

Az épület és a lakás sorszámát csak az összeírás befejezése után szabad beírni (lásd "A számlálóbiztos teendői az összeírás befejezése után" című fejezetet).

1. A lakásban lakó személyek adatai

A Lakáskérdőív 1. oldalán lévő táblázatot az **összeírandó személlyel közösen** kell kitölteni. A táblázatban a lakásban lakó **személyeket** – a kérdéshez tartozó magyarázó részben leírtaknak megfelelően – **háztartásonként, azon belül**, ha a háztartás több családból áll, **családonként** is csoportosítva, **családi állásuk** (családon belüli rokonsági kapcsolatuk) **szerinti sorrendben** kell felsorolni. A családon belüli sorrend megállapításához a táblázat "családi állása" rovatában előnyomatott válaszlehetőségek sorrendje nyújt segítséget. A közös háztartásba tartozó személyeknek azonos háztartássorszámot kell kapniuk, így ha a lakásban csak egy háztartás van, valamennyi személy 1-es, több háztartás esetén az első háztartás minden tagja 1-es, a második háztartás minden személye 2-es háztartássorszámot kap, a harmadikba tartozók pedig 3-ast stb.. A háztartássorszámot a táblázat a/ rovatába kell beírni.

Közös háztartásba az olyan együtt lakó személyek tartoznak, akik a **létfenntartás** (pl. étkezés, napi kiadások) **költségeit közösen viselik**. Az **albérlők és ágybérlők**, valamint a **társbérlők** mindig **külön háztartásba tartoznak**, ez azonban nem zárja ki, hogy a háztartásukon belül családot, esetleg családokat alkossanak.

A fentiekből következik, hogy a táblázat kitöltése előtt meg kell állapítani, hogy a lakásban lakó személyek hány háztartást alkotnak, valamint azt is, hogy az egy háztartáshoz tartozók alkotnak-e családot, és ha igen, akkor hányat. Ezután meg kell határozni a személyek családi állását. A táblázat kitöltésére csupán ezt követően kerülhet sor.

A közös háztartásba tartozó személyek közül

családot alkotnak

- házaspár gyermek(ek)kel vagy gyermek nélkül,
- élettársi kapcsolatban együtt élők gyermek(ek)kel vagy gyermek nélkül,
- anya vagy apa gyermek(ek)kel (csak akkor, ha az anya vagy apa házastárs, illetve élettárs nélkül él a lakásban)

és a velük élő – de külön családot nem képező – rokon vagy nem rokon személyek (pl. a férj vagy a feleség egyik szülője, állami gondozott gyermek);

nem alkotnak családot

- a közös háztartásban élő rokon és/vagy nem rokon személyek (pl. két testvér, három barát),
- az egyedülállók.

Családi állás (d/rovat) megállapítása

Az előnyomtatott válaszsavak valamelyikét az alábbiak figyelembevételével kell – aláhúzással – megjelölni:

- "férj (1)", illetve "feleség (2)" a törvényes házasságban élő férfi és nő;
- "élettárs (3)" a törvényes házasságkötés nélkül, élettársi kapcsolatban együtt élő férfi és nő;
- "gyermekével egyedül élő anya vagy apa (4)" az egy szülőből és gyermek(ek)ből álló családok esetében a szülő;
- "gyermek (5)" – életkortól és családi állapottól függetlenül – a fenti családi állású személyek gyermeke (az örökbefogadott, a nevelt és a házasságon kívül született gyermek is);
- "felmenő rokon (6)" az a személy, aki a "férj", "feleség", "élettárs" vagy a "gyermekével egyedül élő anya vagy apa" családi állású személynek szülője, nagy- (déd-) szülője, apósa, anyósa, és házastárs (élettárs) nélkül él a háztartásban;
- "egyéb rokon (7)"-ok – a felmenők kivételével – a család tagjaival rokonsági kapcsolatban álló, de külön családot nem képező személyek (pl. testvér, nagynéni, unoka);
- "nem rokon (8)" a családdal élő, de a család tagjaival rokonsági kapcsolatban nem lévő személy (pl. állami gondozott gyermek, eltartási szerződés alapján eltartott személy).

Ha a háztartás egy személyből áll, az "egyedülálló (9)" választ, ha pedig több, de családot nem képező rokon és/vagy nem rokon személyből, akkor

- rokonok esetében az "egyéb rokon (7)",
- nem rokon személyeknél pedig a "nem rokon (8)"

választ kell aláhúzni.

A táblázatban minden személynél választ kell adni arra is, hogy milyen jogcímen lakik a lakásban (e/ rovat). **Lakáshasználati jogcímenként** tulajdonos (haszonélvező is), főbérlő (szolgálati lakásban lakó személynél is), bérlőtárs, társbérlő, albérlő, ágybérlő, illetve az ilyen jogcímen lakó személyhez fűződő rokonsági kapcsolat (pl. tulajdonos gyermeke, főbérlő testvére), valamint szívességi lakáshasználó, jogcím nélküli, lakásért eltartó jegyezhető be. A tulajdonoshoz fűződő rokonsági kapcsolat csak akkor jegyezhető be, ha a lakásban lakó személy lakbért nem fizet. Lakbér fizetése esetén "főbérlő", "bérlőtárs", "társbérlő" (illetve a hozzá fűződő rokonsági kapcsolat) vagy "albérlő", "ágybérlő" választ kell adni. A teljes lakást magánszemélyektől bérlők lakáshasználati jogcíme minden esetben "főbérlő".

Ha a lakásban nyolcnál több személy él, a 9. és a további személy(ek) adatainak bejegyzését üres Lakáskérdőíven kell folytatni és a táblázat b/ rovatában előnyomtatott sorszámot 9-től folytatólagosan javítani kell. Az ilyen Lakáskérdőív fejlécét természetesen ki kell tölteni, és a jobb felső sarokba "PÓTÍV" megjelölést kell tenni.

2. Milyen tulajdonban van a lakás?

A személyi tulajdonú ikerházban vagy csoportházban (pl. sorház, láncház, átriumház) lévő lakásoknál a "családi ház jellegű épületben (1)" választ kell aláhúzni. Családi ház jellegű épület az olyan lakóház, amely egy önálló telken legfeljebb három lakóegységből áll.

A négy- és többlakásos, közös tulajdonban álló épületben lévő lakások "társasházi vagy öröklakás (2)"-ok akkor is, ha nem készült társasházi alapító okirat. Az átmeneti lakások esetén a helyes válasz: "vállalati bérlakás, szolgálati lakás (5)". Ügyelni kell arra, hogy a személyi tulajdonú lakásszövetkezeti lakásokat ne tévesszék össze a szövetkezeti tulajdonban lévő lakásokkal. Ellenőrzési lehetőség, hogy az utóbbi lakásokban nem lakhatnak tulajdonosi jogcímen (lásd az 1. kérdés e/ oszlopát!).

3. Mikor épült a lakás?

Többlakásos épületeknél ellenőrizni kell, hogy az egyes lakásoknál aláhúzott válaszok megegyeznek-e. Épületen belül eltérés csak akkor lehet, ha valamelyik lakást hozzáépítéssel, emletráépítéssel vagy műszaki megosztással hozták létre. Amennyiben a lakást az előzőekben felsorolt módok valamelyikével alakították ki, akkor a munkálatok befejezési évét tekintse építési évnek.

4. Milyen a lakás vízellátása?

Ha a lakóknak többféle vízvételi lehetőség is rendelkezésükre áll, a felsorolásban előbb szereplő választ kell megjelölni. "Az utcai közkifolyó vizét használják (5)" választ csak vezetékes vízellátás esetén húzzák alá. A telken kívüli ásott, fúrt kút, forrás vizének használata, valamint zacskós vízellátás esetén kell az "egyéb helyről" választ aláhúzni és a pontos választ beírni.

5. Van-e a lakásban meleg folyóvíz?

Bármilyen rendszerű vízmelegítő készülék megléte elegendő akkor is, ha pl. csak a mosogatóhoz használt meleg vizet biztosítja. Ha azonban a lakók több helyről is kapják a meleg vizet, akkor a fürdéshez használt meleg víz előállításának a módját kell aláhúzni.

6. Van-e vízőblítéssel WC?

"Van, a lakáson belül (1)" választ csak akkor lehet elfogadni, ha a lakásban vízvezeték és szennyvízelvezetés is van.

7. Van-e a lakásból szennyvízelvezetés?

"Van, házi csatornával" a helyes válasz, ha a szennyvizet pl. zárt szennyvíztárolóba, szikkasztóba (emésztőbe) vezetik el. Ügyelni kell arra, hogy a kérdőíven megnevezett három lehetőség közül egyet megjelöljenek.

9. Hogyan fűtik a lakást?

Ha a lakást többféleképpen is fűtik, akkor a szobák fűtési módját kell megadni. Amennyiben így sem adható egyértelmű válasz, akkor a felsorolásban előbb található fűtési módot húzzák alá. Ezt a – kérdőíven bekeretezve is megtalálható – magyarázatot esetleg a válaszadók félreérthetik, problémát okozhat. A helyiségenként különböző típusú fűtőkészülék használata nem jelent más fűtési módot, tehát fűthetik az egyik szobát konvektorral, a másikat kályhával, a konyhát pedig villanymelegítővel, ezeknél a fűtési mód egyformán "helyiségenként" lesz. A bekeretezett útbaigazítás csak azokra az esetekre vonatkozik, amikor valamilyen központos fűtési módot egészítenek ki a lakás egyik helyiségében pl. villanymelegítővel, kályhával.

10. Kérjük, írja be a következő helyiségek számát!

A szobákhoz csak a legalább 4 m^2 -es, ajtóval és ablakkal rendelkező, szobaként használt helyiségeket szabad beírni (pl. a nappalit, hálószobát, gyerekszobát, ebédlőt). Az ablakkal is rendelkező hallt, étkezőt, valamint a rendelőnek, várónak, irodának stb. használt szobajellegű helyiségeket szintén szobaként kell bejegyezni.

A helyiségek alapterületének meghatározásakor a beépített szekrények és az ajtó nélkül csatlakozó helyiség(rész)ek (pl. alkóv, étkezőrész) alapterületét hozzá kell adni az adott helyiség alapterületéhez.

Azt a helyiséget, amit fürdőszobának építettek és ilyen célra is rendezték be, akkor is fürdőszobaként kell bejegyezni, ha a lakásban nincs vízvezeték vagy csatorna.

Amennyiben a lakás egyetlen helyiségből áll, akkor ezt a helyiséget a nagyságának megfelelő szobához kell beírni!

11. A helyiségek részletes adatai

Az a/ alkérdésnél csak a szobák m^2 -re keretített alapterületét kell beírni, figyelembe véve a 10. kérdésnél megadott szempontokat is. Az egyhelyiséges lakás alapterületét az első szobához kell bejegyezni, ekkor az a/ alkérdés további sorai üresen maradnak. A WC-helyiséget csak akkor kell beírni, ha a WC önálló helyiségben van. Ha a fürdőszobában található, akkor csak a 6. kérdésnél kell a meglétét jelezni.

A **b/ alkérdés** kitöltésénél ügyelni kell arra, hogy a lakás teljes alapterülete nem lehet kisebb, mint a szobák összes alapterülete. (Egy helyiségből álló lakás esetén ennek alapterületét itt is fel kell tüntetni!)

A **c/ alkérdés**nél a lakás alapterületéhez nem számítható helyiségek (műhely, pince, padlás, kamra, garázs, gépkocsitároló) számát akkor is be kell írni, ha nem a lakással azonos épületben vannak.

12. Rendeltetése

A "lakás (1)" és a "lakott egyéb lakóegység (2)" fogalmát lásd a fejezet elején.

13. A lakás külső falazata (annak legnagyobb része)

Mivel a válaszdóknak különbséget kell tenniük a "közép- vagy nagyblokk, öntött beton (2)" és a "panel (3)" között, szükséges ezek fogalmi elhatárolása:

- A **középblokk** (amely félszintmagas) és a **nagyblokk** (amely emeletmagas) előregyártva készül, az előregyártott elemek kézi erővel nem helyezhetők el, anyaguk könnyűbeton, beton, vasbeton, kerámia stb. (Ezeket a válaszdók összetéveszthetik a blokktéglával, ami viszont kézi falazóelem!)
- Az **öntött beton** fogalmi körébe a helyszínen, zsaluzat közé öntött beton, vasbeton fal-szerkezet tartozik.
- A **panelfal** üzemi (házgyári) előregyártással készül, általában gépi beszereléssel, élei mentén kapcsolással rögzítik, anyaga vasbeton.

14. Mivel fűtenek?

Többféle fűtőanyag használata esetén a leggyakrabban használtat kérjük aláhúzni.

Lakott egyéb lakóegység esetén a 16-21., nem lakott lakás esetén pedig a 16-20. kérdést nem kell kitölteni.

16. 1980-ban vagy később végeztek-e a lakásban átalakítást, korszerűsítést?

A **hozzáépítés** különböző célú helyiségek kialakítását jelenti, oly módon, hogy ezzel a lakás helyiségszáma és alapterülete is növekszik. A **belső átalakítás** során viszont lakáson belüli építkezéssel változtatják meg az egyes helyiségek rendeltetését, esetleg számát.

Ha többféle közművet is bevezettek, akkor valamennyit jelezni kell, tehát itt mód van a többszörös válaszadásra is.

Fűtéskorszerűsítésnek azok a munkálatok tekinthetők, amelyek korszerűbb fűtési módra és/vagy korszerűbb fűtőanyagra való áttérést eredményeznek. A fűtőkészülékek egyszerű cseréjét csak a következő (17.) kérdésben kell jelezni, mint a "lakásfelszerelési tárgyak cseréje (5)".

Az egyes kérdőpontok nem maradhatnak kitöltetlenül, a nemleges választ is minden esetben jelölni kell.

17. 1985-ben vagy később végeztek-e a lakásban karbantartást, felújítást?

A lakásfelszerelési tárgyak közé tartoznak a fent említett fűtőkészülékek mellett pl. a vízmelegítő berendezések, a tűzhely, a beépített szekrények, a fürdőkád, a mosogató, a WC.

A 18. és 19. kérdést a lakásban lakó első és második "családegységnek" egyaránt fel kell tenni. Családegység alatt a következőket értjük:

- családok,
- családot nem alkotó rokon és nem rokon személyek együttélése,
- egyedülálló (egyszemélyes háztartások).

Első családegységnek mindig azt kell tekinteni, amelyik a Lakáskérdőív első oldalán szereplő - a lakásban lakó személyek felsorolását tartalmazó - táblázatban az első háztartás első családegységként szerepel. A második családegység pedig a felsorolásban az első után következő, függetlenül attól, hogy még az első, vagy már a második háztartásba tartozik. A harmadik és további családegységek válaszában bejegyzésére nincs lehetőség. A 18. és 19. kérdéseket családok esetén a családfőtől vagy (ha van) házastársától, egyéb esetekben a családegység véleményét, lakáshoz jutási módját ismerő nagykorú személytől kérdezzük.

18. Hogyan jutott a család ehhez a lakáshoz?

A családegységgel a válaszlehetőségek mindegyikét ismertetni kell és ezek közül az **eredeti** (beköltözéskori) **állapotra vonatkozó választ kell aláhúzni**. (Ha tehát pl. az adott családot a lakásba való beköltözéskor a szülők befogadták, de azóta a szülők elköltöztek vagy meghaltak, a "szülőkkel, rokonokkal lakik (7)" választ kell megjelölni.)

Az **"építette (1)"** a helyes válasz akkor, ha a megkérdezett, vagy az általa megbízott személy (építő vagy vállalkozó) új épületet, lakást hozott létre. Ide tartoznak a házilag kivitelezésben épült családi házak is, valamint a társasházépítő közösségek, lakásépítő és karbantartó szövetkezetek által épített lakások.

A **"vásárolta (2)"** válasz akkor húzható alá, ha a megkérdezett kész épületet, lakást vásárolt magánszemélytől, közülettől. Vásárlásról beszélünk öröklakások cseréje esetén is, valamint ha valaki tanácsbírlakását öröklakásra cserélte. Ezt kell megjelölni azoknál is, akik munkahelyük által épített lakást vásároltak meg. Akik korábbi bírlakásukat a tanácstól megvették, azok esetében a tanácsbírlakás, illetve szolgálati lakáskiutalás választ kell megjelölni.

A **"tanácsbírlakású OTP vagy szövetkezeti lakás (3)"** választ kell megjelölni, ha a szövetkezeti vagy öröklakást a tanács juttatta névjegyzék alapján, vagy névjegyzéken kívül a családegységnek. Ide tartoznak azok is, akik számára az OTP öröklakás vagy szövetkezeti lakás veendőkielölési jogát munkahelyük vásárolta meg.

A **"tanácsbírlakás, szolgálati lakáskiutalás (4)"** a válasz az állami kiutalással kapott tanácsbírlakások esetében, továbbá akkor, ha az államosítás (1948) előtt vettek bérbe egy lakást. Ide soroljuk a jelenleg **szolgálati** lakásban élőket is, akik munkahelyük és munkájuk révén kapták meg a lakást használatra. Hangsúlyozzuk a **használat** szót: ha a megkérdezett munkáltatót, esetleg munkakört változtat, a lakást el kell hagynia, át kell adnia (lásd házfelügyelői lakás, gondnoklakás, egyes orvoslakások, lelkész-lakás stb.).

A **"lakáscsere (5)"** válasz csak tanácsbírlakás esetében adható, tehát ha a megkérdezett előző bármilyen jogcímű lakását a lakossági lakáscserepiacra a jelenlegi tanácsbírlakásra cserélte. Ide tartozik a tanácsbírlakású cserének az a fajtája, amikor a megkérdezettnek a tanács előző bírlakásáért magasabb komfortfokozatú bírlakást juttatott.

Az **"örökölte vagy átengedték (6)"** választ kell megjelölni azokban az esetekben, amikor a megkérdezett család a jelenlegi lakásba költözés előtt vagy azzal egyidőben a lakás, a ház

- teljes tulajdonjogát örökölte: idetartoznak azok, akik szüleik, rokonaik elhalálása révén lettek az adott öröklakás vagy személyi tulajdonú ház teljes jogú tulajdonosává, tehát nem másokkal együtt örökölték;
- résztulajdonjogát örökölte: idetartoznak azok, akik szüleik, rokonaik elhalálása révén jutottak egy öröklakás, vagy egy személyi tulajdonú ház egy részének tulajdonjogához. A résztulajdon jelenthet tényleges megosztást és eszmei hányadot egyaránt;
- szülők, rokonok vagy más személyek átengedték a család számára a lakást, oly módon, hogy onnan másik lakásba költöztek.

A **"szülőkkel, rokonokkal lakik (7)"** választ az alábbi esetekben kell megjelölni:

- a megkérdezett család (egyik tagja) eredetileg is a jelenlegi lakásban szüleivel, rokonaival együtt lakott;
- a megkérdezett család (egyik tagja) a szülőkhöz, rokonokhoz költözött.

Mivel a kérdést az eredeti (beköltözéskori) lakáshoz jutás módjára vonatkozóan tesszük fel, ezt a választ kell megjelölni akkor is, ha a szülők, rokonok már nem élnek, vagy elköltöztek ebből a lakásból.

A **"teljes lakást bérel magánszemélytől (8)"** választ azoknál kell adni, akik az államosítás (1948) után magánszemélytől béreltek ki teljes lakást.

Az **"albérlő vagy eltartási szerződést kötött (9)"** válasz vonatkozik arra, aki a lakás egy részét vagy csak egy szobát bérel akár albérlőként, akár ágybérlőként. Idesoroljuk továbbá azokat is, akik hivatalosan eltartási szerződést kötöttek és ennek alapján laknak a lakásban, függetlenül attól, hogy az eltartott a lakásban él-e vagy sem. Mivel a kérdést az eredeti (beköltözéskori) lakáshoz jutás módjára vonatkozóan tesszük fel, ezt a választ kell megjelölni azokban az esetekben is, ha a beköltözés óta a lakást már kiutalták a család számára.

Az **"egyéb, mégpedig"** kategóriába az előzőekbe nem sorolható esetek tartoznak, mint pl. azok, akik jogcím nélkül laknak a lakásban.

Miután a kérdéseket két családegységnek tesszük fel, fontos megjegyezni, hogy a két hozzájutási mód csak akkor lehet azonos, ha a megkérdezett családegységek bérlőtársak vagy résztulajdonosok. Egyéb esetekben a két hozzájutási mód nem lehet egyforma.

19. Megfelelőnek tartja-e a család jelenlegi lakásörülményeit?

A megkérdezettnek az összes válaszlehetőséget fel kell sorolni (vagy meg kell mutatni), amelyek közül a legjellemzőbbeket kell kiválasztania. Legfeljebb három válasz adható. A "lakás környezete egyéb szempontból nem megfelelő (8)" választ akkor kell aláhúzni, ha a lakók az épület rossz állaga miatt nem tartják megfelelőnek a lakást, vagy a szomszédok, a környéken lakók ellen vannak kifogásaik, illetve lakásukat sötétnek, nedvesnek tartják.

20. A lakók megítélése szerint a lakás

Ezt a kérdést a 18-19. kérdésekre is választ adó személynek kell feltenni. Az összes válaszlehetőség felsorolása után kell a kérdezettnek egyet megjelölnie.

A SZEMÉLYI KÉRDŐÍV KITÜLTÉSE

A Személyi kérdőív fejrovatában **"ÜRESEN HAGYANDÓ!"** részt a számlálóbiztosnak kell kitöltenie. A számlálókörzet számát a számlálókörzeti dosszié fedőlapjáról, a háromjegyű jegyzék sorszámát pedig a Számlálókörzeti cím- és névjegyzék megfelelő rovatából kell az előrajzolt négyszögekbe átmásolni. Ha a lakásban olyan személy összeírására kerül sor, aki a Számlálókörzeti cím- és névjegyzéken nem szerepel, a "Jegyzék sorszáma" négyszögeket üresen kell hagyni.

1. Az összeírás helye

Ennél a kérdésnél (ugyanúgy, mint a Lakáskérdőíven) annak a lakásnak kell szerepelnie, ahol az összeírás történik. **"Bejelentése itt"** lehet "állandó (1)" vagy "ideiglenes (2)", amit a megfelelő válaszszó aláhúzásával kell jelölni. Ha az összeírt személy a felvétel helyén sem állandóan, sem ideiglenesen bejelentve nincs, aszerint kell választ adni, hogy ő maga (ha gyermek, akkor szülei, gondozói stb.) várhatóan milyen módon fog bejelentkezni ebbe a lakásba. Ha az összeírt személynek máshol lévő bejelentett lakása is van, azt a 7. kérdéshez kell bejegyezni, figyelembe véve, hogy mindenkinek **csak egy** állandó és **legfeljebb egy** ideiglenes lakása lehet.

2. Családi és utóneve

A személyi igazolványba bejegyzettel azonos módon kell az összeírt személy hivatalosan használt nevét beírni.

3. Leánykori neve

A házas, özvegy, elvált nők házasságkötés előtti (leánykori) nevét kell bejegyezni.

6. Családi állapota

A családi állapot megjelölésénél a **jogi helyzetet** kell alapul venni. Az a törvényes házasságot kötött személy, akinek a házastársa életben van és a házasságát jogerős bírói ítélet nem bontotta fel, akkor is házasnak tekintendő, ha a házastársával nem él együtt. A házasságon kívül együtt élő személyek családi állapotát is a jogi helyzet szerint kell bejegyezni. Pl. ha hajadon nő él együtt házas férfival, akkor családi állapotuk hajadon, illetve házas.

7. Máshol lévő lakcíme

Amennyiben az összeírt személy az összeírás helyén kívül másik lakással is rendelkezik, be kell írni annak a pontos címét. Budapesti bejelentett lakás esetén a kerületet is be kell jegyezni.

Ha az összeírás helyén a bejelentése "állandó (1)", akkor itt az ideiglenes, ha viszont a bejelentése az 1. kérdésnél "ideiglenes (2)", akkor itt az állandó lakásának a címét kell bejegyezni. Utóbbi esetben ennél a kérdésnél mindig kell válaszolni.

Amennyiben az összeírt személy munkavégzés, tanulás miatt külföldön külszolgálatban tartózkodik, máshol lévő lakcímként az ország nevét kell beírni.

8. Első házasságkötésének éve

Minden olyan személynél kell bejegyzett évszámmal lennie, akinek családi állapota (lásd 6. kérdésre adott válasz) házas, özvegy vagy elvált. "Nem kötött házasságot (90)" válasz csak a nőtlen, hajadon személyeknél lehet. Ha az összeírt személy egynél többször kötött házasságot, akkor is csak az első házasságkötés évét kell bejegyezni, függetlenül attól, hogy ez a házassága az eszmei időpontban fennállt-e vagy sem.

9. Élveszületett gyermekeinek száma

Élveszületett gyermeknek számít, aki születése után az életnek bármilyen (légzés, sírás, mozgás stb.) jelét mutatta. Ennél a kérdésnél figyelembe kell venni azokat a gyermekeket is, akik máshol, más családban vagy állami gondozásban élnek, elköltöztek vagy meghaltak. Nem szabad figyelembe venni az örökbefogadott vagy nevelt gyermekeket.

10. Nemzetisége

Minden befolyástól mentesen és az anyanyelvétől függetlenül azt a nemzetiséget kell megjelölni, amelyhez tartozónak az összeírt személy érzi és vallja magát (kisgyermeknek nevében természetesen ezúttal is szülei, nevelőik nyilatkoznak).

11. Anyanyelve

Anyanyelvként — minden befolyástól mentesen — azt a nyelvet kell megjelölni, amelyet az összeírt személy gyermekkorában (általában elsőként) tanult meg, s amelyen családtagjaival általában beszél és anyanyelvének vall. A némák és beszélni még nem tudó csecsemők anyanyelve az a nyelv, amelyen hozzátartozóik rendszerint beszélnek.

12. Anyanyelvén kívül más nyelven beszél-e?

Minden olyan nyelvet be kell írni, amelyen az összeírt személy az anyanyelvén kívül másokat megérteni és magát megértetni képes. Anyanyelvén kívül több nyelvet beszélő személyeknél azt kell elsőként bejegyezni, amelyet leginkább elsajátított és leggyakrabban használ.

13. Iskolai végzettsége

A kérdés célja, hogy adatokat gyűjtsünk a lakosság iskolázottsági szintjéről. Ezért a kérdőívben felsoroltaktól eltérő iskolatípusokban elvégzett osztályok és évfolyamok számát, illetve az azokban szerzett befejezett végzettségeket bejegyezni nem szabad.

A "nincs iskolai végzettsége (00)" választ azoknál kell aláhúzni, akik az általános (elemi) iskola első osztályát sem fejezték be, függetlenül attól, hogy megtanultak-e írni, olvasni.

Minden esetben be kell írni az általános (elemi), illetve a polgári iskola négyszögeibe az adott iskolatípusban sikeresen **befejezett legmagasabb** – a jelenleg tanulóknál az előző tanévben elvégzett – **osztály számát**, a további válaszlehetőségek közül pedig meg kell jelölni minden, az iskolarendszerű oktatás-nevelés keretében szerzett **befejezett végzettséget**.

A külföldön szerzett végzettségeket a hazai iskolai fokozatoknak megfelelően kell besorolni.

Az egyes iskolatípusokba a következő tanintézetek tartoznak:

általános (elemi) iskola

valamennyi általános iskola (a továbbképző iskolák kivételével),

elemi iskola,

népiskola,

kisegítő iskola,

gyógypedagógiai iskola,

polgári iskola

valamennyi fiú és leány polgári iskola (ide kell besorolni a nyolcosztályos gimnázium 1-4. osztályát, valamint a felsőbb leányiskola elvégzett osztályait is).

A polgári iskola négyszögébe csak az 1935 előtt születettek jegyezhetnek be osztályszámot.

A régebben szerzett iskolai végzettségeknél az osztályszámokat nem szabad a mai iskolarendszernek megfelelően átértékelni. Pl. aki a polgári iskola 4. osztályát végezte el, annál "4"-et kell a megfelelő négyszögbe írni.

A továbbiakban **csak** az iskolarendszerű oktatás keretében megszerzett **befejezett végzettségeket** szabad megjelölni.

Befejezett végzettségnek kell tekinteni

- a szakmunkásképző (tanonc-) iskola nappali tagozatán szerzett szakmunkás-bizonyítványt,
- a szakiskola nappali tagozatán szerzett oklevelet, továbbá a szakvizsga, képesítő vizsga, szakmai minősítő vizsga letételét,
- a gimnáziumban vagy más középiskolában szerzett érettségi, képesítő és az érettségi-képesítő bizonyítványt, továbbá az 1974-1986 között kiállított középiskolai végbizonyítványt,
- az egyetemi, a főiskolai és a más felsőfokú iskolai tanulmányok során szerzett oklevelet, diplomát, bizonyítványt.

Az alábbi felsorolás a három legmagasabb szintű iskolai fokozatot tartalmazza.

Középiskolai érettségi bizonyítványt, képesítőt kiállító intézmények:

gimnáziumok (általános, humán, reál, felekezeti),
szakközépiskolák (négyévfolyamos, háromévfolyamos, kétévfolyamos kiegészítő,
technikus képzési tagozatú),
technikumok (a felsőfokú technikumok kivételével),
Artistaképző Iskola (1950-ben vagy később),
Állami Balettintézet (táncművészeti szakai 1971-ben vagy később),
Budapesti Kereskedelmi Akadémia felsőkereskedelmi tagozata,
Felcserképző Iskola (1952-1958),
felsőbb leányiskolák,
Felsőbb szőlő- és borgazdasági tanfolyam (1893-1943),
felső-ipariskolák,
felsőkereskedelmi iskolák,
felső leánynevelő intézetek,
felső-mezőgazdasági iskolák,
gazdasági felső leánynevelő intézetek,
hadapród iskolák,
honvéd főreáliskolák,
Honvéd Ludovika Akadémia tisztképző tanfolyama,
honvéd középiskolák,
ipari gimnáziumok,
ipari középiskolák,
katonai középiskolák,
kereskedelmi gimnáziumok,
kereskedelmi középiskolák,
Kertészeti Középiskola,
Kertészeti Tanintézet,
Képző- és Iparművészeti Gimnázium,
középfokú gazdasági tanintézetek,
középfokú kertészeti tanintézetek,
közgazdasági gimnáziumok,
közgazdasági középiskolák,
leány-középiskolák,
líceumok (a joglíceumok kivételével),
mezőgazdasági gimnáziumok,
mezőgazdasági középiskolák,
műszaki gimnáziumok,
műszaki középiskolák,
művészeti gimnáziumok,
női gazdasági tanintézetek,
óvónőképző intézetek (1959-ben vagy korábban),
óvónőképző szakközépiskolák (1972-ben vagy később),
pedagógiai gimnáziumok,

szakérttségi (csak ha a felsőfokú iskolában legalább egy évfolyamot elvégzett a személy),
Szépmíves Líceum,
tanító-, tanítónőképző intézetek (1960-ban vagy korábban),
Városi Felsőkereskedelmi Akadémia,
zenei gimnáziumok.

Nem egyetemi szintű felsőfokú iskolai oklevelet kiállító intézmények:

főiskolák (kivéve az egyetemi szintűek, illetve a Képzőművészeti Iskola 1926 előtti szakai),
akadémiák (kivéve az egyetemi és középiskolai szintűek, továbbá az Országos Színművészeti Akadémia, Rendőrtiszti Akadémia, Tanácsakadémia, Zeneakadémia),
egyetemek (csak a főiskolai karok és szakok, továbbá az üzemmérnök, üzemgazdász, általános iskolai tanár, műszaki tanár, szakoktató képzés),
Egyesített Tiszti Iskola,
Erzsébet Nőiskola Polgári Iskolai Tanárképző tagozat,
Felsőfokú Kereskedelmi és Vendéglátóipari Szakiskola,
Felsőfokú Külkereskedelmi Szakiskola,
Felsőfokú Pénzügyi és Számviteli Szakiskola,
felsőfokú technikumok,
Gyógypedagógiai Tanárképző Főiskola (1928-ban vagy később),
Joglíceumok,
Marxizmus-Leninizmus Esti Egyetem (szakosító tagozata, 1958-1982),
Mozgássérültek Nevelőképző és Nevelő Intézete (1972-ben vagy később),
Országos Rabbiképző Intézet (a gimnáziumi tagozat kivételével).

Egyetemi oklevelet, diplomát kiállító intézmények:

egyetemek (kivéve a főiskolai karok és szakok, továbbá az üzemmérnök, üzemgazdász, általános iskolai tanár, műszaki tanár, szakoktató képzés),
Evangélikus Teológiai Akadémia,
Felsőkereskedelmi Iskolai Tanárképző Intézet,
középiskolai tanárképző intézetek,
Lenin Intézet (a sajtó szak kivételével),
Liszt Ferenc Zeneművészeti Főiskola (1972-ben vagy később, a három évfolyamos képzés kivételével),
Magyar Iparművészeti Főiskola (1972-ben vagy később),
Magyar Képzőművészeti Főiskola (1972-ben vagy később),
Magyar Szocialista Munkáspárt Politikai Főiskolája (1969-ben vagy később),
Magyar Testnevelési Főiskola (tanári szak, 1976-ban vagy később),
Református Teológiai Akadémia (1951-ben vagy később),
Római Katolikus Központi Hittudományi Akadémia,
Színház- és Filmművészeti Főiskola (1972-ben vagy később, a három évfolyamos képzés kivételével),
Tanítóképző Intézeti Tanárképző,
Zrínyi Miklós Katonai Akadémia (1972-ben vagy később).

Nem szabad figyelembe venni a tanfolyami végzettséget, a felnőttoktatás keretében szerzett szakmunkás-bizonyítványt, illetve szakiskolai végzettséget, továbbá az egyetemi, főiskolai oklevél (diploma) előtt szerezhető végbizonyítványt (abszolutoriumot), valamint a diploma után tett szakvizsgát (szakorvosi, szakmérnöki, bírói, szaküzemmérnöki stb.), még akkor sem, ha kiállítójuk a már felsorolt intézmények valamelyike. Úgyszintén nem írhatók be a megkezdett, de be nem fejezett tanulmányokról – néhány osztály elvégzéséről – kapott bizonyítványok sem.

A már megszűnt Országos Színművészeti Akadémia, Rendőrtiszti Akadémia, Tanácsakadémia, Zenekadémia szakiskolának tekintendő. A marxizmus-leninizmus esti egyetemi végzettségek közül csak az 1958-1982 között elvégzett – főiskolai szintű – szakosító tagozatok írhatók be, a többi szaktanfolyamnak minősül.

14. Dolgozik-e, folytat-e (aktív) kereső tevékenységet?

Dolgozónak, azaz aktív kereső tevékenységet folytatónak számít a gyeden és a gyesen lévők, valamint a saját jogú nyugdíj mellett foglalkoztatottak kivételével minden olyan személy, aki az 1989. év utolsó hetében

- vállalatnál, intézménynél, hivatalnál, szövetkezetnél, önállónál, magánszemélynél, magánszemély(ek) által létesített gazdasági szervezetnél alkalmazásban, bedolgozói jogviszonyban állt;
- mezőgazdasági termelőszövetkezet, szakszövetkezet, ipari-, háziipari szövetkezet tagja volt;
- önálló, szabadfoglalkozású volt;
- nem mezőgazdasági jellegű munkában segítő családtagként tevékenykedett,

függetlenül attól, hogy az év utolsó hetében ténylegesen dolgozott, vagy különböző okok (mint pl. fagyszabadság, szülési és egyéb fizetett vagy fizetés nélküli szabadság, betegség, felmondási idő alatt munkavégzés alóli felmentés, továbbképzés) miatt munkahelyéről távol volt.

Ugyancsak aktív keresőnek kell tekinteni az olyan személyt, aki

- az 1989. évben alkalmi munkavállalásból élt (ide értve a mezőgazdasági napszámot is);
- az 1989. évben (napi 10 munkaórával számolva) legalább 90 napnak megfelelő időtartamban mezőgazdasági munkában segítő családtagként dolgozott (kivéve, ha ezt nappali tagozaton folytatott tanulmányai, illetve gyas mellett vagy nyugdíjasként végezte);
- sor- (előfelvételis) vagy tartalékos katonai szolgálatot teljesít, de bevonulása előtt már dolgozott;
- büntetésvégrehajtási intézetbe kerülése, vagy előzetes letartóztatása előtt már dolgozott;
- rendszeres aktív kereső tevékenység folytatása mellett részesül rokkantsági nyugdíjban, járadékban, illetve özvegyi nyugdíjban;
- nyugdíja szüneteltetése mellett dolgozik.

A fentiek értelmében aktív keresőnek minősülő személynél az "igen (10)" választ kell aláhúzni.

Ha az összeírt személy nem sorolható az aktív kereső tevékenységet folytatók körébe, úgy a "nem" válaszszó aláhúzását követően azt is jelezni kell, hogy az ezen kérdőpont további válaszrészében feltüntetett kategóriák közül melyikbe tartozik. A választ az alábbi szempontok figyelembevételével kell megadni:

"gyeden lévő (20)" az a személy, aki gyermeke gondozása céljából fizetés nélküli szabadságot vesz igénybe, s akinek erre az időszakra – legfeljebb a gyermek kétéves koráig – az átlagkeresetének meghatározott százalékát kitevő gyermekgondozási díjat folyósítanak;

"gyesen lévő (21)" az a személy, aki két éven felüli gyermeke gondozása céljából fizetés nélküli szabadságot vesz igénybe, s akinek erre az időszakra – a gyermek hároméves koráig, illetve tartósan beteg gyermeknél hatéves korig – gyermekgondozási segélyt folyósítanak, akkor is, ha a gyes mellett az engedélyezett keretek között kereső tevékenységet folytat.

Amennyiben egy anya a második vagy további gyermek születésekor szülési szabadság igénybevételével megszakítja a gyermekgondozási díj, illetve a gyermekgondozási segély folyósítását, őt aktív keresőként kell számba venni.

"saját jogon öregségi nyugdíjas (30)" válaszszót kell aláhúzni annál a személynél, aki saját jogán megszerzett öregségi nyugdíjat kap, még akkor is, ha a nyugdíj folyósítása mellett dolgozik;

"saját jogon rokkantsági nyugdíjas (31)" válasz csak annál a saját jogú rokkantsági nyugdíjban részesülő személynél húzható alá, aki nincs állandó munkaviszonyban, illetve aki nem folytat rendszeres aktív kereső tevékenységet;

"saját jogon rokkantsági vagy egyéb járadékos (32)" válasz csak annál a saját jogú rokkantsági, baleseti vagy egyéb járadékban részesülő személynél húzható alá, aki nincs állandó munkaviszonyban, illetve aki nem folytat rendszeres aktív kereső tevékenységet;

"özvegyi jogon nyugdíjas, járadékos (33)" az a személy, aki elhunyt hozzátartozója után kap nyugellátást (özvegyi vagy szülői nyugdíjat, járadékot, kegydíjat, illetve árvaellátást) és nem tanul nappali tagozaton, valamint nincs állandó munkaviszonya, szövetkezeti tagsági viszonya és nem önálló, illetve nem szabadfoglalkozású;

"első ízben elhelyezkedni kívánó (40)" az a személy, aki tanulmányai befejezése után még nem folytatott kereső tevékenységet, de szándékában áll elhelyezkedni vagy vállalkozást létesíteni, és ennek érdekében - pl. munkaközvetítő, személyes ismerősök, újsághirdetés útján - már megfelelő lépéseket is tett;

"állást kereső munkanélküli (50)" az a személy, aki kereső tevékenységet már folytatott, de jelenleg nincs munkája és el kíván helyezkedni, vagy vállalkozást kíván létesíteni, és ennek érdekében - pl. munkaközvetítő, személyes ismerősök, újsághirdetés útján - már megfelelő lépéseket is tett;

"bölcsődébe járó gyermek (60)", illetve "óvodába járó gyermek (61)" kategóriáknál a válaszadás értelemszerűen történik.

Az "általános iskolai tanuló (70)",
"szakmunkástanuló (71)",
"középfokú szakiskolai tanuló (72)",
"középiskolai tanuló (73)",
"főiskolai, egyetemi hallgató (74)"

válaszszavak valamelyikét csak akkor lehet aláhúzni, ha az összeírt személy tanulmányait nappali tagozaton (esetleg magánúton) folytatja, tehát nem aktív kereső tevékenység, illetve nem gyed, gyes mellett tanul.

Az egyértelmű besorolás biztosítása érdekében megjegyezzük, hogy a fogyatékosok iskoláiba járókat általános iskolai tanulóként, a gyors- és gépíró iskolába, valamint az egészségügyi szakiskolába járókat középfokú szakiskolai tanulóként, viszont az ún. speciális szakiskolába járókat szakmunkástanulóként kell összeírni. A gimnáziumba, szakközépiskolába járókat középiskolai tanulóként kell számba venni. Felhívjuk továbbá a figyelmet arra, hogy szakmunkástanulónak kell tekinteni azokat a nappali tagozaton tanuló szakmunkástanulókat is, akik az utolsó tanulmányi évükben szakmunkásbérezésben részesülnek, valamint főiskolai, egyetemi hallgatóként kell számba venni a felsőfokú tanintézetek nappali tagozatos hallgatóit akkor is, ha ösztöndíjat kapnak, vagy a tanulmányaik mellett valamilyen – általában alkalmi jellegű – kereső tevékenységet folytatnak.

"egyéb eltartott (80)" válasz kerül aláhúzásra a bölcsődébe, óvodába, iskolába nem járó 14 éves és fiatalabb gyermekeknél, a 15 éves és idősebb személyek közül a háztartásbelieknél, valamint azoknál a mezőgazdasági segítő családtagoknál, akik 1989-ben 90 napnál kevesebb ideig dolgoztak, továbbá azoknál az eddigi kategóriák egyikébe sem sorolható személyeknél, akik semmiféle jövedelemmel nem rendelkeznek és rendszeres szociális segélyben sem részesülnek, vagyis akiknek a megélhetéséről kizárólag más személy (szülő, rokon stb.) vagy intézmény gondoskodik. Ugyancsak ide kell sorolni azokat a sor- (előfelvételis) vagy tartalékos katonai szolgálatot teljesítő, valamint fogvatartott személyeket is, akik bevonulásuk, illetve büntetésvégrehajtási intézetbe kerülésük, előzetes letartóztatásuk előtt kereső tevékenységet nem folytattak;

"az előbbi csoportokba nem tartozó" személyeknél a kipontozott részbe mindig be kell jelezni azt a jövedelmi forrást, ami az adott személy megélhetését biztosítja. Ide tartoznak a föld, ház, lakás, nyaraló stb. bérbeadásából, az albérlő-, ágybérlőtartásból, a kizárólag vagyontárgyaik eladásából, vagy külföldről kapott tárgyak értékesítéséből élők, valamint azok, akiknek megélhetését ingatlanra, lakásra kötött eltartási, életjáradéki szerződés, illetve létfenntartását rendszeres szociális segély biztosítja.

A 15-19. kérdések kitöltésére vonatkozó szabályok részletes ismertetése előtt szükségesnek tartjuk felhívni a figyelmet a következőkre:

A 14. kérdésre

- az "igen (10)" választ adóknak (aktív keresőknek) a főfoglalkozásukra;
- a "nem" választ adók közül a "gyeden lévő (20)", "gyesen lévő (21)" választ aláhúzóknak a gyed, illetve a gyes igénybevételét megelőző főfoglalkozásukra vonatkozó adataikat kell megadniuk. A többi "nem" választ adó személynek a 15-19. kérdést üresen kell hagynia.

A 16-19. kérdések közül nem kell kitölteni

- a fegyveres erők, fegyveres testületek és rendészeti szervek hivatásos, továbbszolgálgó tagjainál és polgári alkalmazottainál a 19.a);
- az önállóknál, szabadfoglalkozásúaknál a 17., 19.a);
- a segítő családtagoknál a 17., 18., 19.a);
- az alkalmi munkásoknál és a mezőgazdasági napszámosoknál a 16-19.

kérdéseket.

15. Munkaköre (foglalkozása)

A munkakört (foglalkozást) részletesen úgy kell bejegyezni, hogy abból kitűnjön a ténylegesen végzett tevékenység, vezető, irányító beosztásban dolgozóknál pedig a beosztás is. Olyan általános válasz, mint bedolgozó, munkás, pedagógus stb. nem fogadható el.

Fontosabb szempontok a kérdés helyes kitöltéséhez:

- vezető, irányító munkakörben dolgozóknál a munkakör (foglalkozás) mellé a vezetői beosztást is be kell írni, pl. műszaki főosztályvezető, gyártmányfejlesztési osztályvezető, tetőfedő művezető, osztályvezető főorvos, tanszékvezető egyetemi docens, vezető óvónő;
- minisztériumok, országos hatáskörű szervek, tanácsok, párt- és tömegszervezetek szellemi foglalkozású dolgozóinál – a pénzügyi, számviteli, ügyviteli munkakört ellátók kivételével – elegendő az előadó, főelőadó, főmunkatárs, csoportvezető, osztályvezető, főosztályvezető (illetve helyettes) válaszbejegyzés. A kivételt képező pénzügyi stb. munkakört ellátóknál, a gazdasági osztályok dolgozóinál a tényleges munkakört (foglalkozást) kell beírni, mint pl. pénzügyi főelőadó, számviteli osztályvezető, bérelszámoló, gépgyorsíró, könyvelő;
- közlekedési vállalatok (MÁV, MAHART stb.) és a Posta dolgozóinál nem a rangot (pl. tiszt, tanácsos), hanem a tényleges munkakört kell beírni, mint pl. külső forgalmi szolgálattevő, menetirányító;
- a boltok, áruházi osztályok, vendéglátóipari, szolgáltatási (fodrász, vegytisztító, kölcsönző stb.) egységek vezetőinél és helyetteseiknél azt is be kell írni, hogy boltjuk, egységük hány személyt foglalkoztat és milyen boltot, egységet vezetnek, (pl. 3 személyes cipőbolt vezetője);

- mezőgazdasági foglalkozású brigádvezető esetében a válaszbejegyzésnek tartalmaznia kell, hogy függetlenített-e, s ha igen, azt a munkakör mellett fel kell tüntetni, pl. függetlenített fogatos brigádvezető, függetlenített gyümölcsstermesztési brigádvezető;
- önálló kereskedőnél a válasznak az üzlet jellegére való utalást is tartalmaznia kell, pl. divatáru-kereskedő, zöldség-gyümölcs kereskedő;
- a fegyveres erők, fegyveres testületek és rendészeti szervek hivatásos, továbbszolgált tagjainál, valamint polgári alkalmazottainál egységesen "BM alkalmazott", "BV alkalmazott", "HM alkalmazott", "munkásőrségi alkalmazott", "pénzügyőr", "tűzoltó" bejegyzést kell tenni;
- a segítő családtag munkaköri bejegyzésének tartalmaznia kell, hogy milyen foglalkozású személynek segít (önálló gazdának, mezőgazdasági szövetkezeti dolgozónak, önálló lakatosnak), ugyanakkor mezőgazdasági tevékenység esetén azt is jelölni kell, hogy milyen munkakörben segít, pl. önálló lakatos segítő családtagja, mg.-i szövetkezeti dolgozó sertésgondozó segítő családtagja. A kisegítő gazdaságban (azaz - az önálló gazda és a mezőgazdasági szövetkezeti dolgozó kivételével - bármilyen főfoglalkozású személy gazdaságában, állattenyésztésében, méhészetében stb.) segítő családtagoknál nem kell bejegyezni annak a személynek a foglalkozását, akinek segítenek, ezzel szemben a kisegítő gazdaságra utalás fontos. Helyes válasz pl. kisegítő gazdaságban zöldségtermesztő segítő családtag, kisegítő gazdaságban sertésgondozó segítő családtag;
- mezőgazdasági napszámos vagy alkalmi munkás megjelölést csak állandó munkaviszonyban nem álló, mezőgazdasági, illetve nem mezőgazdasági fizikai munkát alkalmasszerűen és különböző munkáltatóknál végző személyeknél szabad beírni. Ilyen válaszbejegyzés esetén a 16-19. kérdésekre nem kell válaszolni.

16. Foglalkozási viszonya

A megfelelő válaszszó aláhúzásával azt kell jelölni, hogy az adott személy kereső tevékenységét milyen foglalkozási viszony mellett folytatja. A választ az alábbiak figyelembevételével kell megadni:

"alkalmazásban álló (1)" az a személy, aki vállalattal, hivatallal, intézménnyel, szövetkezettel, önállóval vagy magánszeméllyel, illetve magánszemély(ek) által létesített gazdasági szervezettel (gmk-val, közkereseti társasággal, ügyvédi vagy oktatói munkaközösséggel, polgári jogi társasággal stb.) munkaviszonyban áll, és végzett munkájáért munkabért (munkadíjat) kap. Minden esetben ezt a választ kérjük aláhúzni a fegyveres erők, fegyveres testületek és rendészeti szervek hivatásos, továbbszolgált tagjainál és polgári alkalmazottainál, az ÁFÉSZ-ek, a szövetkezeti vállalatok és vállalkozások, az állami gazdasági szakcsoportok, és a szövetkezeti szakcsoportok, a szövetkezeti központok, szövetségek, továbbá az alkotóközösségek dolgozóinál, a háztartási alkalmazottaknál, valamint azoknál az íróknál, művészeknél, akik valamely munkáltatóval munkaviszonyban, szerződéses jogviszonyban állnak;

"szövetkezeti tag (2)" az a személy, aki mezőgazdasági szövetkezettel, mezőgazdasági szövetkezeti társulással, szakszövetkezettel, halászati, ipari, háziipari vagy szolgáltató (fodrász, fényképész stb.) szövetkezettel, küsszövetkezettel munkavégzési kötelezettséggel járó tagsági viszonyban áll (beleértve a próbaidős tagokat is);

"önálló, szabadfoglalkozású" az a személy, aki főfoglalkozásban egyénileg gazdálkodik (növénytermesztő, állattenyésztő, méhészt stb.); iparigazolvánnyal vagy működési engedéllyel kisiparosként, kiskereskedőként, magánfuvarozóként, szolgáltatóiparosként dolgozik; ipari, kereskedelmi vagy szolgáltató egységet bérel; vállalat, szövetkezet szerződéses rendszerben üzemeltetett részlegének vezetője; magánszemély(ek) által létesített gazdasági szervezet (gmk, közkereseti társaság, ügyvédi vagy oktatói munkaközösség, polgári jogi társaság stb.) tagja; szellemi tevékenységet munkaviszony, illetve alkotóközösségi tagság nélkül folytat;

"segítő családtag" az a személy, aki a család vagy a háztartás valamely tagjának műhelyében, üzletében, vállalkozásában vagy gazdaságában, illetve mezőgazdasági szövetkezeti dolgozó háztáji gazdaságában, vagy a közös gazdaságban munkaviszony, szövetkezeti tagsági viszony létesítése, illetve ipar- vagy működési engedély nélkül rendszeresen dolgozik.

17. Állománycsoportja, beosztása

A kérdés csak az alkalmazásban állókra és a szövetkezeti tagokra vonatkozik, azon belül megkülönböztetve a fizikai, illetve szellemi foglalkozásúak csoportját.

A fizikai foglalkozást folytató személyeknél arra kell válaszolni, hogy végzett tevékenységük képzettségi fokozata alapján munkáltatójuk "szakmunkás (1)", "betanított munkás (2)" vagy "segédmunkás (3)" besorolásban foglalkoztatja-e őket. E három kategória a fizikai foglalkozásúak állománycsoportba sorolását fejezi ki, ami nem más, mint a munkavállaló munkabérét megállapító, a munkáltató által kiadott besorolás.

A szellemi foglalkozású személyeknél a beosztást kell a megfelelő válaszszó aláhúzásával jelölni. A beosztás – "vezető, irányító (7)", "beosztott ügyintéző (szakalkalmazott) (8)" vagy "beosztott ügyviteli dolgozó (9)" – kategóriáiban a munkavállalónak a munkamegosztás hierarchikus rendjében elfoglalt helye, beosztási, vezetési szintje fejeződik ki. Felhívjuk a figyelmet arra, hogy a szellemi foglalkozású csoportvezetők nem a "vezető, irányító (7)", hanem a "beosztott ügyintéző (szakalkalmazott) (8)" kategóriába tartoznak.

E kérdés megválaszolása különös figyelmet igényel az egészségügyi dolgozók esetében, mivel vannak olyan egészségügyi foglalkozások, amelyek kizárólag fizikai, illetve szellemi tevékenységnek minősülnek, de vannak olyanok is, amelyek mindkét kategórián belül előfordulnak, s amelyeknél a megfelelő csoportba sorolást a munkáltató, illetve a munkahely dönti el. A besorolás főbb szempontjai a következők:

- minden esetben fizikai foglalkozásúnak minősülnek a mentőápolók, a szülésznők, a segédápolók, a műtőssegédek, a beteghordók, a gyógymasszőrök, a boncmesterek, a boncsegédek;
- minden esetben szellemi foglalkozásúak a körzeti ápolók és az üzemi ápolók;
- az ápolók — a fent említettek kivételével —, valamint a gondozónők és a segédgondozónők viszont a munkáltatójuktól, illetve munkahelyüktől függően kerülnek a fizikai, illetve a szellemi foglalkozásúak csoportjába. Közülük fizikai foglalkozásúaknak minősülnek azok, akik szülőotthonban, csecsemőotthonban, egészségügyi gyermekotthonban, szociális otthonban vagy intézetben, valamint munkaterápiás intézetben dolgoznak, továbbá azok, akik az általános kórházak, a szakkórházak, a klinikák és a szanatóriumok különböző osztályain a nap 24 órájában, több műszakos üzemeltetéssel betegek, gondozottak közvetlen ellátását végzik (az úgynevezett "ágy mellett dolgozók").

A fizikai foglalkozású ápolóknál, gondozónőknél az "állománycsoportja" kérdésre "szakmunkás (1)", a tanfolyamos ápolóknál, segédgondozónőknél "betanított munkás (2)" választ kell aláírni, ugyanakkor a szellemi foglalkozású ápolóknál, gondozónőknél, segédápolónőknél a beosztás válasza: "beosztott ügyintéző (szakalkalmazott) (8)". Egy példával megvilágítva az elmondottakat: ha az összeírt személy foglalkozása ápoló, munkáltatója az István Kórház-Rendelőintézet, munkahelye a kórház belgyógyászati osztálya, úgy fizikai foglalkozásúnak számít és az állománycsoportja "szakmunkás (1)" lesz (kivéve, ha tanfolyamos ápoló, mely esetben "betanított munkás (2)" a helyes válasz); ezzel szemben, ha ugyanannál a munkáltatónál a rendelőintézet belgyógyászati osztályán dolgozik ápolóként, már szellemi foglalkozásúnak minősül, a beosztása pedig "beosztott ügyintéző (szakalkalmazott) (8)" lesz.

A három- és többszemélyes boltok, áruházi osztályok, részlegek, vendéglátóhelyek, szolgáltató egységek üzletvezetői és helyettesei mindig "vezető, irányító (7)" beosztásúak.

A foglalkozások egy része eleve meghatározott állománycsoporthoz, illetve beosztáshoz kötött, más részüknél a válaszaláhúzás többféle lehet. Ezt szeretnénk érzékeltetni a következő példák felsorolásával, ahol a fizikai és a szellemi foglalkozások közül is kiemeltünk néhányat, bemutatva általuk a "15. Munkaköre (foglalkozása)" és a vele összefüggő "17. Állománycsoportja, beosztása" kérdés helyes kitöltését.

Fizikai foglalkozású

ács	kétszemélyes ruházati bolt vezetője	
betűszedő	kézi hímző	
bolti (hálózati) pénztáros	kötszővő	
buldózerkezelő	marós	
csirkenevelő	mg.-i gépjárműszerelő	
darus	mg.-i traktorvezető	
egyszemélyes vegyesbolt vezetője	munkafeltevő	
esztergályos	olvasztár	szakmunkás vagy
élelmiszerbolti eladó	öntő	betanított munkás
építési teherfelvonó- kezelő	öntőműkezelő	
épületelem elhelyező	papírfeldolgozó	
fodrász	rádióműszerész	
gépi fejtő	robbantómunkás	
gépi varró	sértésgondozó	
gépjárműlakatos	targoncavezető	
gépjárműszerelő	textilkonfekcionáló	
gumiabroncsgyártó	üveggyártó	
hengerész	vasszerkezeti lakatos	
	vájár	
	zöldségtermesztő	
mentőápoló	személygépkocsi-vezető	
mozdonyvezető	szülésznő	szakmunkás
nyomdai gépmester	tehergépkocsi-vezető	
beteghordó	kubikos	
boncmeister	mg.-i fogatos	betanított munkás
boncsegéd	műtőssegéd	
fürdőmasszőr	postai kézbesítő	
gyógymasszőr	segédápoló	
házfelügyelő		
kézi anyagmozgató	szállítómunkás	betanított munkás vagy
rakodómunkás	takarító	segédmunkás

Szellemi foglalkozású

állattenyésztési főágazat- vezető	könyvelési osztályvezető	
általános iskolai igazgató	külkereskedelmi bonyolítási főosztályvezető	
beruházási főosztályveze- tő-helyettes	mg.-i telepvezető	
építésvezető	műszaki igazgató	
főmezőgazdász	műszaki osztályvezető	
függetlenített fogatos	művelődési ház igazgatója (vezetője)	vezető, irányító
brigádvezető	osztályvezető főorvos	
gépipari művezető	penzügyi főosztályvezető- helyettes	
gyártásfejlesztési fő- osztályvezető	szanatóriumi igazgató	
háromszemélyes húsbolt vezetője	főorvos	
kereskedelmi igazgató	tanszékvezető egyetemi	
kohászati művezető	docens	
	üzemvezető	

általános iskolai tanító
belső ellenőr
egyetemi adjunktus
energetikus
építési diszpécser
főiskolai tanársegéd
gépészmunkás
gyártásfejlesztő csoport-
vezető
idegenvezető
ipari előkalkulátor
iskolaorvos
jogügyi előadó
körzeti ápoló
körzeti orvos

adminisztrátor
gépíró
írnok

megyei bírósági bíró
mélyépítési tervező
munkaügyi főelőadó
műszaki rajzoló
nevelőtanár
önálló laboráns
statikus szerkesztő
statisztikai csoport-
vezető
szakkórházi orvos
személyzeti előadó
SZTK ügyintéző
telexkezelő
üzemi ápoló
védőnő

jegypénztáros
titkárnő

beosztott
ügyintéző
(szakalkal-
mazott)

beosztott
ügyviteli
dolgozó

18. Munkáltatójának megnevezése

Annak a vállalatnak, intézménynek, hivatalnak, szövetkezetnek, illetve magánszemély(ek) által létesített gazdasági szervezetnek (gazdasági munkaközösségnek, közkereseti társaságnak, ügyvédi munkaközösségnek, oktatói munkaközösségnek, polgári jogi társaságnak stb.) hivatalos megnevezését kell bejegyezni, amelynél az adott személy – akár alkalmazottként, akár tagként – főfoglalkozását folytatja. Magánszemélyek által létesített gazdasági szervezetek esetében a cégszerű megnevezést kérjük kiegészíteni az illető gazdasági szervezet alapvető tevékenységi körének megjelölésével (pl. MET-LUX GMK, villanyszerelés).

Felhívjuk a figyelmet arra, hogy azoknál a személyeknél, akik főtevékenységüket valamely kisvállalatnál, kishozzávetkezetnél, leányvállalatnál, betéti társulásnál, részvénytársaságnál, korlátolt felelősségű társaságnál, ipari és szolgáltató szövetkezeti szakcsoportnál, állami gazdasági vagy mezőgazdasági szövetkezeti szakcsoportnál, csoportos egyéni vállalkozásnál, valamint szerződéses vagy bérelt részlegben folytatják, a munkáltatót, illetve munkahelyet oly módon kell bejegyezni, hogy ez a körülmény kitűnjék minden olyan esetben, amikor az a munkáltató hivatalos, cégszerű megnevezéséből nem állapítható meg.

Azoknál az önálló, illetve szabadfoglalkozású személyeknél, akik tevékenységüket egyéni-
leg, és nem valamilyen csoportos vállalkozás formájában végzik, a 15. kérdésre adott választ kell megismételni. Az ilyen önálló személy alkalmazottjánál a munkáltató megnevezéseként a munkaadó foglalkozását kell beírni, kiegészítve az önálló megjelöléssel (pl. önálló rádióműszerész, önálló virágkereskedő).

Ha az összeírt személy azért minősül önállóknak, mert valamely vállalat, szövetkezet szerződéses rendszerben üzemeltetett részlegének vezetője, illetve ipari, kereskedelmi vagy szolgáltató egység bérlője, nem elegendő a foglalkozás megisméltése, hanem azt is fel kell tüntetni, hogy szerződéses vagy bérelt részleget vezet (pl. kétszemélyes szerződéses fűszer- csemegebolt vezetője). Az ilyen részlegekben foglalkoztatott dolgozóknak viszont az a vállalat, szövetkezet a munkáltatója, amely az egységet, részleget szerződésbe vagy bérbe adta. Eszerint az

előbbi példában említett üzlet eladójának a munkáltatója pl. a Belvárosi Közért Vállalat, a szerződéses fűszer- csemegebolt megjelölést pedig a munkahely megnevezéséhez kell bejegyezni.

A fegyveres erők, fegyveres testületek és rendészeti szervek hivatásos, továbbszolgált tagjainál, valamint polgári alkalmazottainál "BM", "BV", "HM", "Munkásőrség", "Tűzoltóság", "Vám- és Pénzügyőrség" bejegyzést kell tenni.

19. A munkahely

Az a/ megnevezése alkérdéshez a munkáltatónak azt az egységét, részlegét (üzemet, gyáregységet, telephelyet, üzletet, vendéglátóhelyet, üdülőt, bölcsődét, iskolát, kórházi, illetve rendelőintézeti osztályt stb.) kérjük beírni, ahol az adott személy ténylegesen dolgozik. Amennyiben ez az egység, részleg szerződéses vagy bérleti rendszerű, ennek ki kell tűnnie a munkahely bejegyzéséből (pl. RUTIBUTIK szerződéses használtruha-bolt).

Különös gondossággal kell e kérdésre válaszolni az egészségügyi intézményekben dolgozóknál. Pl. ha munkáltatóként az István Kórház-Rendelőintézet került beírásra, a munkahely megnevezéséből annak is ki kell derülnie, hogy az összeírt személy kórházi vagy rendelőintézeti osztályon dolgozik-e. Ennek értelmében a bejegyzés helyesen pl. kórházi belgyógyászati osztály, vagy rendelőintézeti belgyógyászati osztály.

Az önálló, szabadfoglalkozásúak és a segítő családtagok, valamint a fegyveres erők, fegyveres testületek és rendészeti szervek hivatásos, továbbszolgált tagjai és polgári alkalmazottai esetében az a/ alkérdésre nem kell válaszolni, a b/ alkérdés azonban náluk sem maradhat kitöltetlen.

A b/ alkérdéshez annak a településnek (városnak, községnek) a nevét kell beírni (Budapesten a kerületet is), ahol az adott személynek a munkahelye van, majd aláhúzással azt is jelölni kell, hogy oda állandó vagy ideiglenes lakóhelyéről jár-e naponta dolgozni.

Utazó foglalkozásúaknál (MÁV, BKV stb. dolgozóinál), valamint azoknál, akik nem állandó munkahelyen végeznek szállítói, szerelő, javító tevékenységet (Posta, GELKA, Volán stb. dolgozóinál), azt a települést kell bejegyezni, ahol a munkáltatójuktól munkabeosztásukat megkapják.

Építkezéseken dolgozóknál annak a településnek a nevét kell beírni (Budapesten a kerületet is), ahol az eszmei időpontban, illetve utoljára dolgoztak.

Amennyiben valamely mezőgazdasági munkáltató munkaterülete (földterülete) több településre terjed ki, annak a községnek, illetve városnak a nevét kell beírni, amelyhez az a földterület, részleg tartozik, ahova az adott személy 1989. év folyamán rendszeresen vagy leggyakrabban dolgozni járt.

Külföldön dolgozó esetében elegendő az ország nevének a bejegyzése.

20. Születésekor anyja állandó lakóhelye

Annak a helységnek a nevét (Budapest esetében a kerületet is, ha külföldi település, akkor az országot is) kell beírni, ahol az **összeírt személy születésekor** édesanyjának állandó lakása volt.

21. 1980. január 1-jei állandó lakása

Azt a várost vagy községet (Budapest esetében a kerületet is, ha külföldi településről van szó, az országot is) kell bejegyezni, ahol **1980. január 1-jén** az összeírt személy **állandó bejelentett lakása** volt. Ha azóta lakást változtatott, de az akkori lakása ugyanazon a településen (Budapest esetében: kerületben is) volt mint a jelenlegi, akkor "a jelenlegivel nem azonos, mégpedig!" szöveg utáni kipontozott részbe elég az "u.a." bejegyzést írni.

22. Mikor és honnan költözött jelenlegi állandó lakásába?

Amennyiben az összeírt személy születése óta **bármikor állandó bejelentett lakást változtatott**, az utolsó változtatás évét és annak a városnak vagy községnek a nevét (Budapest esetében a kerületet is, külföldi település esetében az országot is) kell bejegyezni, ahonnan a jelenlegi állandó bejelentett lakásába költözött. Ha ez a költözés helységen (Budapest esetében kerületen) belül történt, a költözés évének beírása után "u.a." bejegyzést lehet tenni.

23. Ha ideiglenes bejelentéssel is rendelkezik, mikor és milyen célból jelentkezett be oda?

Csak akkor kell válaszolni, ha az összeírt személynek **ideiglenes lakása** (a 7. kérdésnél szerepel bejegyzés) is van. Amennyiben az otthlakás célja időközben – az eredetihez képest – megváltozott, pl. tanulmányait befejezte és már munkavégzés céljából lakik ugyanabban a lakásban, akkor a jelenlegi helyzetnek megfelelő "munkavégzés (1)" választ kell aláhúzni.

24. Iskolai, tanfolyami bizonyítványai, oklevelei, szakvizsgái

A táblázat a 13. kérdés kiegészítése. Míg ott csak az alsófokú iskolában elvégzett osztályok számát, illetve a befejezett iskolai végzettségek szintjét tudakoltuk, addig itt valamennyi végzettséget, szakképzettséget fel kell sorolni, függetlenül attól, hogy az összeírt személy azokat iskolarendszerű vagy azon kívüli oktatásban szerezte. Az **általános (elemi), polgári iskolai végzettséget megismételni nem szabad.**

Csak a befejezett végzettségeket szabad bejegyezni, a már elmondott elvek alapján. Azokat a tanfolyamokat sem szabad beírni, amelyeket az összeírt személy megkezdett vagy jelenleg éppen végez, és a képesítésről bizonyítványt még nem kapott.

Az iskolarendszeren kívüli oktatásban megszerezhető képzettségek közül minden olyan bizonyítványt, oklevelet, jogosítványt stb. számításba kell venni, amely az ország egész területén elismert szakmai képesítést igazol. Be kell írni a szakmunkás-bizonyítványt, a segédlevelet, a mestervizsgát, a különböző jogosítványokat, a szakiskolai okleveleket, a nyelvvizsgákat, továbbá mindazokat a tanfolyami stb. bizonyítványokat, amelyek meghatározott fizikai vagy szellemi

munkakörök betöltésére képesítenek. Be kell írni a diplomások érettségijét, az esetleges második középiskolai, felsőfokú iskolai végzettséget, továbbá a diploma utáni továbbképzések, szakmai továbbképzések, valamint a munkahelyi betanító képzések keretében szerzett bizonyítványokat is. Nem kell beírni az olyan tanfolyamokat, amelyek csak látogatási bizonyítványt adnak.

A táblázatba **minden bizonyítványt külön sorba** kell bejegyezni. A **legmagasabb** befejezett **végzettséget** mindig be kell írni. (Ha a kitöltés jó, akkor a 13. kérdésnél az ennek megfelelő aláhúzásnak kell sorrendben az utolsónak lennie.) Előfordulhat, hogy egyes iskolai végzettségek megszerzése során az összeírt személy szakiskolai végzettséget is szerez (pl. zenei gimnázium és zeneművészeti szakiskola), ilyen esetben két sorba kell a kétféle képesítést beírni. Ha a bejegyezhető végzettségek száma **négynél több**, akkor a legjellemzőbbeket, a legmagasabb fokozatúakat, a foglalkozás, munkakör gyakorlása közben leginkább hasznosítottakat kell beírni. Törekedni kell arra, hogy az oktatási rendszerbe tartozó bizonyítványok, oklevelek beírásra kerüljenek. Több jogosítvány esetén elegendő a legmagasabb kategóriájút beírni. Ha valaki az azonos elnevezésű tanfolyamok alap-, közép- és felsőfokú szintjét is elvégezte, szintén elegendő csak a legmagasabb fokozatút bejegyezni.

A bizonyítvány stb. **kiállítójának megnevezéseként** a tanintézet, iskola teljes nevét kell beírni. Főiskolai, egyetemi végzettség esetén használható az intézmény nevének hivatalos rövidítése is (pl. ELTE, TTK). Felsőfokú iskola esetében a kart, intézetet is be kell jegyezni.

Ha a tanintézet neve a bizonyítvány megszerzése óta megváltozott, nem a jelenlegi elnevezést kell beírni, hanem azt, amely a képesítés megszerzésének időpontjában érvényben volt.

Részletesen be kell írni azt a szakot – ahol lehetséges, azt a szakágat is –, amelyet az összeírt személy elvégzett, illetve amelyről a bizonyítványt kiállították. Szakmunkás-bizonyítványt adó szakközépiskolát végzett személyeknél a szakmát kell szakként bejegyezni. Művészeti középiskolai végzettség esetén az ezzel együtt elvégzett szakiskola szakát is be kell jegyezni (pl. zongora szak).

A tudományegyetemek bölcsész- és természettudományi karán középiskolai tanári és u.n. nem tanári végzettségeket lehet szerezni. Ha az összeírt személy **nem tanári szakot** végzett, akkor ezt a **szak** megnevezésének **aláhúzásával** kell jelölni. (Pl. magyar tanári és török nem tanári szakot végzett esetében a helyes bejegyzés: magyar – török.)

Katonai főiskolát vagy akadémiát végzett személyeknél "Katonai Főiskola", "Katonai Akadémia" vagy "BM Főiskola" bejegyzés szerepelhet. A tanintézet karát, szakát, szakágát bejegyezni nem szabad.

A tanfolyami végzettségeknél, a szakvizsgáknál – ha van – minden esetben be kell írni a **képesítéshez** (a táblázat harmadik rovatába) az elvégzett fokozatot is (pl. alacsony-, közép-, magasfokú).

Néhány példa a képesítés megnevezéséhez: általános iskolai tanári, bölcsész nem tanári, "C" kategóriájú jogosítvány, érettségi, hivatásos "B" kategóriájú jogosítvány, idegennyelvű levelezői, képesítő, középiskolai tanári, MÁV segédtszti, mérnöki, mestervizsga, művezetői, mű-

vészi, művésztanári, postatiszti, szakmára betanító, szakközgazdász, szakmérnöki, szakmunkás-bizonyítvány, szakorvosi, szaktechnikusi, technikus, üzemgazdász, üzemmérnöki.

25. Jelenleg jár-e esti, levelező tagozaton iskolába?

A kérdésre "igen" válasz csak akkor húzható alá, ha az összeírt személy – függetlenül az életkorától – iskolarendszerű oktatásban vesz részt, és az 1989/90. tanévben ténylegesen valamely iskola esti vagy levelező tagozatára jár. Ha valaki csak tanfolyamra jár, vagy valamilyen szakvizsga letételére készül, a "nem (0)" választ kell aláhúzni.

Ha valaki kereső tevékenységet folytat, és emellett jár valamely iskola nappali tagozatára, ezt a 14. kérdésnél nem lehetett jelölni, ezért az ilyen személyt esti vagy levelező tagozatra járónak kell tekinteni. A kérdőív 14. és 25. kérdésére adott válaszokból tehát – tagozattól függetlenül – ki kell derülnie, hogy a megkérdezett jár-e valamilyen iskolába.

Közös igazgatású iskolák esetében csak a ténylegesen végzett iskolatípust kell megjelölni. Technikusi végzettséget szerzőknél a "szakközépiskolába (6)" választ kell aláhúzni. Egyetemi szintű főiskolára járók esetében az "egyetemre (8)", az egyetem főiskolai karát végzőknél pedig a "főiskolára (7)" választ kell megjelölni.

A 26-32. kérdések az aktív keresőkre, vagyis a 14. kérdésre "igen (10)" választ adott személyekre – esetenként azok meghatározott csoportjaira – vonatkoznak. Amennyiben a kérdés az aktív keresőknek csak szűkebb körét érinti, azt a megfelelő kérdőpont kitöltési szabályainak ismertetése során jelezzük.

26. Foglalkoztatásának jellege

A kérdés csak az alkalmazásban állókra és a szövetkezeti tagokra vonatkozik. A választ a megfelelő válaszszó aláhúzásával, az alábbiakat figyelembe véve kell megadni:

– "teljes munkaidőben foglalkoztatott (1)" az a személy, akinek a kötelező (heti, havi) munkaideje azonos az általa betöltött munkakörre munkarend szerint előírt munkaidővel. Ennek értelmében teljes munkaidőben foglalkoztatottnak kell tekinteni az olyan munkakörökben dolgozókat is, akiket munkahelyi ártalmak vagy egyéb okok miatt – az érvényes rendelkezések értelmében – az általánostól eltérő, általában rövidebb munkaidőben foglalkoztatnak. Ugyancsak ide kell sorolni az olyan munkakörökben dolgozókat, akiknél a (napi, havi) munkaidő az év folyamán idényszerűen változik, de éves átlagban nem rövidebb a munkakörükre előírt munkaidőnél, továbbá az átmenetileg munkaidő-kedvezményben részesülőket (pl. ha az adott személy esti vagy levelező tagozaton folytatott tanulmányai miatt munkaidő-kedvezményben részesül), valamint az alkalmi munkásokat és mezőgazdasági napszámosokat is;

– "rész munkaidőben foglalkoztatott (2)" az a személy, akinek a kötelező munkaideje – a munkavállaló és a munkáltató között történt megállapodás (munkaszerződés) szerint – nem éri el az általa betöltött munkakörre munkarend szerint előírt (heti, havi) munkaidőt;

- "bedolgozó (3)" az a munkavállaló, aki a munkáltató által kiadott munkát saját otthonában, illetve a munkáltató telephelyén kívüli, megállapodás szerinti helyen végzi.

27. Munkahelyére általában milyen módon közlekedik?

A megfelelő válaszszó, illetve válaszszavak aláhúzásával azt kell jelölni, hogy az adott személy hogyan, milyen közlekedési eszköz(ök) igénybevételével jut el **általában** munkahelyére. Amennyiben a munkahely megközelítése nem mindig azonos módon történik, úgy azt a módozatot kell a megfelelő válasz(ok) aláhúzásával jelezni, amelyik a leggyakoribb, a legjellemzőbb.

A válaszadás főbb szempontjai:

- a "csak gyalog (1)" válaszszó akkor húzható alá, ha az adott személy általában közlekedési eszköz igénybevétele nélkül, **kizárólag gyalogosan** közelíti meg a munkahelyét és nem tartozik a nem közlekedők csoportjába;
- a "nem közlekedik (0)" válaszszót kell aláhúzni mindazoknál, akik **munkájukat lakásukon végzik** (pl. azoknál az önállóknál, szabadfoglalkozásúaknál, bedolgozóknál, akik otthon dolgoznak), illetve akiknek a **munkahelye és a lakása** azonos épületben, **azonos telken van** (pl. az iskola épületében lakó tanár, a kollégium épületében lakó gondnok, kisegítő gazdaságban állattartással foglalkozó segítő családtag). Ugyancsak ezt a választ kell aláhúzni az alkalmi munkásoknál és a mezőgazdasági napszámosoknál is;
- a "csak gyalog (1)", illetve a "nem közlekedik (0)" válasz mellett más aláhúzás nem szerepelhet;
- a munkahelyükre többféle járművel közlekedő személyeknél az egy út megtétele során igénybe vett **valamennyi járműféleséget** jelezni kell;
- az utazó foglalkozásúaknál, valamint azoknál, akik nem állandó munkahelyen végeznek szállító, szerelő, javító tevékenységet, arra kell válaszolni, hogy hogyan jutnak el oda, ahol munkáltatójuktól a **munkabeosztásukat megkapják**.

28. Általában mennyi időt igényel naponta a munkahelye és a lakása közötti oda- és visszaút megtétele?

A kérdés nem vonatkozik azokra az aktív keresőkre, akik a 27. kérdésnél a nem közlekedők csoportjába kerültek.

A kérdésre a választ percre átszámítva kell megadni. Azt a tiszta menetidőt kell az előnyomtatott négyszögekbe – jobbra igazítva (pl.

0	6	8
---	---	---

,

1	2	6
---	---	---

) – beírni, amit az adott személy a lakásától a munkahelyéig és onnan vissza a lakásáig megtett út során naponta általában gyaloglással, utazással és jármű(vek)re való várakozással tölt, vagyis az **oda- és visszaút megtételének együttes időtartama** kerül bejegyzésre. A csak gyalog közlekedőknél értelemszerűen a gyaloglással töltött időt kell beírni.

A kérdés megválaszolásánál tehát a munkába(ból) járás közbeni – rendszeresen ismétlődő – tevékenységekre (bevásárlásra, szolgáltatások igénybevételére stb.) fordított időt figyelmen kívül kell hagyni.

Az utazó foglalkozásúaknál, valamint azoknál, akik nem állandó munkahelyen végeznek szállító, szerelő, javító tevékenységet, arra kell válaszolni, hogy mennyi idő alatt jutnak el lakásuktól oda és onnan haza, ahol munkáltatójuktól a munkabeosztásukat megkapják.

29. Ingázik-e lakóhelye és munkahelye között?

Ingázó az az aktív kereső, aki lakóhelyétől eltérő településen (más városban, községben) lévő munkahelyére általában naponta utazik, és/vagy aki munkavégzés miatt családjától, otthonától tartósan távol él, de oda rendszeresen (hetente, kéthetente vagy ritkábban) visszajár.

Az előbbieket értelmében nem tekinthető ingázónak az az aktív kereső, aki

- csak állandó lakóhellyel rendelkezik és a munkahelye azzal megegyező településen van;
- kettős lakóhellyel rendelkezik, de ugyanazon a településen dolgozik, ahol a családjával él, illetve ahol az otthona van, és másik lakóhelyét egyéb okból (célből) tartja fenn.

Azoknál az aktív keresőknél, akik a fentiek alapján nem tartoznak az ingázók csoportjába, a "nem (0)" választ kell aláhúzni, és az a/-d/ alkérdésekre nem kell válaszolni.

Az ingázó aktív keresőknél jelölni kell, hogy az ingázás módjától függően a megadott kategóriák melyikébe tartoznak.

A besorolás szempontjai a következők:

- "naponta is és időközönként is (1)" ingázik az a kettős lakóhellyel rendelkező, családjától, illetve otthonától munkavégzés miatt tartósan távol élő és rendszeresen (hetente, kéthetente vagy ritkábban) hazajáró aktív kereső, akinek a munkahelye nem ugyanazon a településen van, mint ahol (akár állandó, akár ideiglenes lakosként) ténylegesen lakik, vagyis ahonnan általában naponta dolgozni jár (pl. az adott személynek a munkahelye Budapesten van, ahova Vecsésen lévő ideiglenes lakóhelyéről jár naponta dolgozni, az állandó lakóhelye pedig Nyírbátorban van, ahol a családja él, és ahova ő kéthetenként hazautazik). Amennyiben az összeírt személy az ingázóknak ebbe a csoportjába tartozik, az a/-d/ alkérdések mindegyikére válaszolnia kell;
- "naponta (2)" ingázik egyrészt az a kizárólag állandó lakóhellyel rendelkező aktív kereső, akinek a munkahelye lakóhelyétől eltérő településen van (pl. az állandó lakóhelye Hajdúszoboszlón, a munkahelye pedig Debrecenben van), másrészt az olyan kettős lakóhellyel rendelkező aktív kereső, aki valamelyik (akár állandó, akár ideiglenes) lakóhelyét nem munkavégzés miatt, hanem más okból tartja fenn, és akinek a munkahelye nem ugyanazon a településen van, ahol (akár állandó, akár ideiglenes lakosként) ténylegesen – családjával együtt – lakik, vagyis ahonnan általában naponta dolgozni jár (pl. az adott sze-

mélynek a munkahelye Salgótarjánban van, ahova Szécsényben lévő állandó lakóhelyéről jár naponta dolgozni, ahol a családjával együtt él, ugyanakkor Miskolcon valamely más okból ideiglenes bejelentéssel rendelkezik). Amennyiben az összeírt személy az ingázóknak ebbe a csoportjába tartozik, csak az a/ és a b/ alkérdésekre kell válaszolnia;

— "időközönként (3)" ingázik az a kettős lakóhellyel rendelkező, családjától, illetve otthonától munkavégzés miatt tartósan távol élő, de rendszeresen (hetente, kéthetente vagy ritkábban) hazajáró aktív kereső, akinek a munkahelye ugyanazon a településen van, mint ahol (akár állandó, akár ideiglenes lakosként) ténylegesen lakik (pl. az adott személynek a munkahelye Pécsen van és ugyanott munkásszálláson ideiglenes bejelentéssel lakik, az állandó lakóhelye pedig Komlón van, ahol a családja él, és ahova ő hetente hazautazik). Amennyiben az összeírt személy az ingázóknak ebbe a csoportjába tartozik, csak a c/ és a d/ alkérdésekre kell válaszolnia.

Az utazó foglalkozásúaknál, az építkezéseken dolgozóknál, továbbá azoknál, akik nem állandó munkahelyen végeznek szállító, szerelő, javító tevékenységet, illetve azoknál a mezőgazdaságban dolgozóknál, akik több településre kiterjedő munkaterületen dolgoznak, a munkahely települése tekintetében a 19.b/ alkérdésnél leírtak az irányadók.

Az **a/ alkérdés** előnyomatott négyzögeibe annak az évnek az utolsó két számjegyét kell bejegyezni, amióta az adott személy a naponta ingázó életformát megszakítás nélkül folytatja (pl. ha valaki 1971–1975 között naponta ingázott, majd azt megszakítva 1982-től újra kezdte az említett életformát, akkor nála az utóbbi időpontot kell a napi ingázás kezdetének tekinteni). A naponta is és időközönként is ingázók esetében külön ügyelni kell arra, hogy ide feltétlen a napi ingázás kezdetének időpontja kerüljön, ami az esetek jelentős részében eltér az időközönkénti ingázás kezdetének időpontjától, tehát mindkettőre rá kell kérdezni, s az utóbbit a c/ alkérdéshez kell bejegyezni. Amennyiben a napi és az időközönkénti ingázás kezdete egybeesik, úgy az a/, illetve a c/ alkérdéshez ugyanazt az évszámot kell beírni.

A **b/ alkérdés** előnyomatott válaszai közül csak egy húzható alá, mégpedig az az elsődleges ok, amit az adott személy a napi ingázás vállalásának fő indítékaként jelöl meg. Amennyiben a jelzett ok a megadott válaszok egyikébe sem sorolható be, úgy azt az "egyéb, mégpedig" utáni kipontozott részbe kell bejegyezni. A naponta is és időközönként is ingázók esetében itt arra kell ügyelni, hogy a napi ingázás vállalásának fő indítéka helyett ne hagyja az időközönkénti ingázást kiváltó ok kerüljön megjelölésre.

A **c/ alkérdés** előnyomatott négyzögeibe annak az évnek az utolsó két számjegyét kell bejegyezni, amióta az adott személy az időközönkénti ingázó életformát megszakítás nélkül folytatja.

A **d/ alkérdés** megfelelő válaszsavának aláhúzásával azt kell jelölni, hogy az időközönként ingázó személy milyen gyakorisággal jár haza családjához, illetve otthonába.

30. Főfoglalkozása mellett 1989-ben folytatott-e kiegészítő kereső tevékenységet?

Kiegészítő kereső tevékenységnek kell tekinteni a főálláson kívül – akár rendszeresen, akár alkalmanként – végzett, jövedelmet eredményező tevékenységet. Ide tartozik pl. a másodállás, a mellékfoglalkozás, a főfoglalkozás mellett működési engedély alapján, illetve vállalati gazdasági munkaközösségben, szakcsoportban, magánszemélyek által létesített gazdasági szervezetben, magánszemélynél vagy önállónál végzett munka, továbbá a rendszeresen vagy eseti megbízás alapján folytatott, jövedelemmel járó mindennemű tevékenység (fordítás, idegenvezetés, tolmácsolás, takarítás, gyermekfelügyelet vállalása stb.). Ugyancsak ide sorolandó a háztáji, illetve a kiegészítő gazdaságban végzett főfoglalkozás melletti munka is, függetlenül attól, hogy a termelés eladásra vagy önfogyasztásra történt.

A "nem (0)" válaszszót kell aláhúzni és az a/-c/ alkérdésekre nem kell válaszolni azoknál az aktív keresőknél, akik főfoglalkozásuk mellett jövedelmet eredményező kiegészítő tevékenységet 1989-ben egyáltalán nem végeztek. Azoknál az aktív keresőknél viszont, akiknél 1989-ben ilyen jellegű munkavégzésre sor került, az "igen" válaszszó aláhúzását követően, az a/-c/ alkérdésre a következő szempontok figyelembevételével kérjük a válaszokat megadni:

– alkérdésenként csak egy-egy válasz adható;

– ha egy adott személy 1989-ben csak egyfajta kiegészítő tevékenységet egyféle módon végzett, úgy a válaszadás értelemszerűen – az a/ és a b/ alkérdésekre a megfelelő válaszszó aláhúzásával, a c/ alkérdésre pedig a végzett tevékenység konkrét megnevezésének bejegyzésével – történik;

– ha egy adott személy 1989-ben egyfajta kiegészítő tevékenységet végzett ugyan, de azt különböző módon folytatta, úgy a b/ alkérdésnél az előnyomatott válaszok közül a sorrendben előbbre lévőt kell aláhúzni (pl. ha valaki 1989-ben főállása mellett lakatosként vállalati gazdasági munkaközösségben is és önállónál is dolgozott, úgy a b/ alkérdésnél "a vállalati (szövetkezeti, intézményi) gmk-ban (1)" válasz kerül aláhúzásra);

– ha egy adott személy 1989-ben többfajta kiegészítő kereső tevékenységet folytatott, azok közül ki kell választani azt, amit leghosszabb ideig végzett és annak alapján kell az a/-c/ alkérdésekre a válaszokat megadni (pl. ha valaki az 1989. év folyamán másodállásban gazdasági szakértőként dolgozott és mellette alkalmanként fordítást is vállalt, úgy nála az előbbi tevékenység alapján kell az a/-c/ alkérdésekre válaszolni, mivel a másodállásban végzett tevékenysége az év egészére vonatkozott). Amennyiben a különböző tevékenységek időigénye azonos volt, úgy közülük azt kell figyelembe venni, ami az adott személynek nagyobb jövedelmet biztosított (pl. ha valaki alkalmi megbízás alapján tolmácsolást is és fordítást is vállalt, s e munkálatok azonos időráfordítást igényeltek, de az utóbbi tevékenység volt a jövedelmezőbb, úgy annak alapján kell a vonatkozó alkérdéseket megválaszolni).

A b/ alkérdésnél az "egyéb, mégpedig" utáni kipontozott részbe kell a választ bejegyezni abban az esetben, ha az az előnyomatott válaszok egyikének sem felel meg.

A **c/ alkérdés**hez a jellemző tevékenység részletes bejegyzését kérjük (értelemszerűen alkalmazva a "15. Munkaköre (foglalkozása)" kérdés kitöltésére vonatkozó szabályokat).

31. Első kereső tevékenység

Az első kereső tevékenység csak valamely aktív kereső foglalkozásként folytatott munkavégzés lehet, ide értve a segítő családtagként, az önállóként vagy szabadfoglalkozásúként folytatott tevékenységet is. Nem tekinthető első kereső tevékenységnek a diákok nyári munkavállalása, illetve termelési gyakorlata, továbbá a szakmunkástanuló (tanonc, ipari tanuló) évek alatt végzett munka.

Az **a/ alkérdés**hez – az előnyomtatott négyzetekbe – az első kereső foglalkozás kezdő évének két utolsó számjegyét kell beírni (figyelmen kívül hagyva a tanulóidőt).

A **b/ alkérdés**hez az első kereső foglalkozásként folytatott konkrét tevékenységet – a 15. kérdésnél ismertetett szempontok figyelembevételével – kell bejegyezni. Amennyiben az első kereső és a jelenlegi foglalkozás azonos, akkor itt a 15. kérdéshez bejegyzett választ kell megismételni.

A **c/ alkérdés** megválaszolása – az önállók, szabadfoglalkozásúak és segítő családtagok kivételével, akiknél az ennek megfelelő választ kell aláhúzni – a 17. kérdésnél ismertetett szempontok figyelembevételével történik.

32. Ha 1980. január 1-jén is aktív kereső volt, vagy akkor gyesen volt, az akkori ....

A kérdés a jelenleg aktív kereső tevékenységet folytatók szűkebb körére vonatkozik, nevezetesen azokra, akik 1980. január 1-jén is aktív keresők voltak, vagy akkor gyermekgondozási segélyben részesültek. (Válasz e kérdésre csak az 1965-ben vagy korábban született személyeknél lehet.)

Az **a/ alkérdés**hez válaszként az 1980. január 1-jén folytatott foglalkozást, illetve azoknál, akik akkor gyesen voltak, a gyes igénybevételét megelőző foglalkozást – a 15. kérdésnél ismertetett szempontok figyelembevételével – kell bejegyezni. Amennyiben az akkori és a jelenlegi foglalkozás azonos, úgy itt a 15. kérdéshez bejegyzett választ kell megismételni.

A **b/ alkérdés** megválaszolása – az önállók, szabadfoglalkozásúak és segítő családtagok kivételével, akiknél az ennek megfelelő választ kell aláhúzni – a 17. kérdésnél ismertetett szempontok figyelembevételével történik.

33. Ha eltartott, az eltartójával egy lakásban lakik-e?

A kérdés csak az eltartottakra vonatkozik, ide értve a szociális segélyből élőket, valamint a szociális otthonok nem nyugdíjas gondozottjait is. Ennek értelmében ezt a kérdést olyan személyeknél kell kitölteni, akiknél a 14. kérdésre válaszként "szociális segélyezett", vagy "szociális otthon által eltartott", illetve erre utaló bejegyzés szerepel, továbbá akiknél ott a következő kategóriák valamelyike került aláhúzásra:

- "első ízben elhelyezkedni kívánó (40)",
- "bölcsődébe járó gyermek (60)",
- "óvodába járó gyermek (61)",
- "általános iskolai tanuló (70)",
- "szakmunkástanuló (71)",
- "középfokú szakiskolai tanuló (72)",
- "középiskolai tanuló (73)",
- "főiskolai, egyetemi hallgató (74)",
- "egyéb eltartott (80)".

Az esetek nagy többségében az eltartottak családjuk körében, azaz eltartójukkal egy lakásban élnek. Ilyenkor az aláhúzendó válasz "igen (1)" és az előnyomtatott két négyzetbe az eltartó Személyi kérdőívének fejrészből, "A személy sorszáma" utáni négyzetekből kell a kétjegyű sorszámot átmásolni.

Amennyiben a lakásban olyan eltartott él (pl. rokon gyermek, albérlő diák), akinek az eltartója másutt lakik, a "nem" válasz aláhúzását követően azt is jelölni kell, hogy az eltartója a felsorolt kategóriák melyikébe tartozik. Hasonló módon kell eljárni a kollégiumokban, diákotthonokban lakó tanulók esetében is.

A szociális segélyből élőknel, valamint a szociális otthonok nem nyugdíjas gondozottjainál minden esetben a "közület (7)" választ kell aláhúzni. Ugyanez vonatkozik az állami gondozott gyermekekre is, akár intézetben, akár családnál nevelik őket, kivéve azt az esetet, ha az állami gondozásba vett gyermek saját családjában nevelkedik. Ez utóbbi esetben az "igen (1)" választ kell aláhúzni és be kell jegyezni az eltartó személy sorszámát.

34. A más lakásban élő eltartónak, illetve az özvegyi jogon nyugdíjas, járadékos elhunyt házastársának (hozzátartozójának) legmagasabb befejezett iskolai végzettsége

A kérdést az özvegyi jogon nyugdíjasoknál, járadékosoknál (14. kérdés), és a 33. kérdésre "nem" választ adóknál (a közületi eltartottak kivételével) kell – az elhunyt házastárs (hozzátartozó), illetve az eltartó legmagasabb befejezett iskolai végzettsége alapján – kitölteni.

A válaszadásnál a 13. kérdésnél leírtakat kell értelemszerűen alkalmazni. Az ott található felsorolás alapján – attól függően, hogy a hozzátartozó, az eltartó legmagasabb befejezett iskolai végzettségét milyen szintű tanintézetben szerezte – kell a megfelelő válaszlehetőséget aláhúzni. A felsorolásban nem szereplő intézmények (általános, elemi, polgári, szakmunkásképző, szakiskola stb.) esetében a "középiskolainál alacsonyabb (1)" választ kell aláhúzni.

35. Nyugdíjas, járadékos, állást kereső munkanélküli, illetve a más lakásban élő eltartó aktív kereső tevékenysége során mi volt az utolsó...

A kérdésre minden nyugdíjas és járadékos, valamint minden állást kereső munkanélküli személynek válaszolnia kell, továbbá az eltartottak közül azoknak az eltartójuktól külön élő személyeknek, akiket nem közület tart el (ez utóbbiaknál a 33. kérdés válaszáként "nem", és közülettől eltérő aláhúzás szerepel).

- a saját jogon öregségi nyugdíjasok, a saját jogon rokkantsági nyugdíjasok, valamint a saját jogon rokkantsági vagy egyéb járadékosok esetében a nyugdíjazásukat megelőző, az állást kereső munkanélküli személyeknél pedig az utolsó aktív kereső tevékenységük;
- az özvegyi jogon nyugdíjasok, járadékosok esetében az elhunyt házastárs (hozzátartozó) utolsó aktív kereső tevékenysége;
- az eltartójuktól külön élő eltartottaknál az eltartó jelenlegi, illetve utolsó aktív kereső tevékenysége

alapján kell a válaszokat megadni.

Felhívjuk a figyelmet arra, hogy az özvegyi jogon nyugdíjasoknál, járadékosoknál az elhunyt házastárs (hozzátartozó) utolsó aktív kereső tevékenysége alapján kell a válaszokat megadni akkor is, ha az özvegyi jogon nyugdíjas, járadékos korábban maga is dolgozott.

- Az "a/ munkaköre (foglalkozása)" alkérdést a 15.,
- a "b/ foglalkozási viszonya" alkérdést a 16.,
- a "c/ állománycsoportja, beosztása" alkérdést a 17.,
- a "d/ munkáltatója, munkahelye" alkérdést pedig a 18. és a 19.a/ kérdések kitöltésére vonatkozó szabályok szerint kell megválaszolni.

36. Nyugdíja, járadéka mellett dolgozott-e 1989-ben?

A kérdés a nyugdíjasok, járadékosok teljes körére vonatkozik, vagyis minden olyan személyre, akinél a 14. kérdésre adott válasz az alábbi kategóriák valamelyike:

- "saját jogon öregségi nyugdíjas (30)",
- "saját jogon rokkantsági nyugdíjas (31)",
- "saját jogon rokkantsági vagy egyéb járadékos (32)",
- "özvegyi jogon nyugdíjas, járadékos (33)".

Tekintettel arra, hogy ez a kérdés a nyugdíj, járadék melletti, 1989. évi tevékenységet – annak módját és időtartamát – tudakolja, a válaszadásnál ügyelni kell arra, hogy az 1989-ben nyugdíjazott személyeknél nem szabad figyelembe venni az abban az évben esetlegesen még aktív keresőként folytatott munkavégzést.

Amennyiben a nyugdíjas, járadékos személy 1989-ben kiegészítő jövedelmet eredményező tevékenységet egyáltalán nem végzett, tehát háztáji vagy kisegítő gazdaságban sem dolgozott, akkor a "nem (0)" választ kell aláhúzni és a további, a/-d/ alkérdésre nem kell válaszolni.

A nyugdíj, járadék folyósítása mellett folytatott bármilyen jellegű – kiegészítő jövedelmet jelentő – munkavégzés esetén az "igen" válasz aláhúzását követően, az a/-d/ alkérdésekre a következő szempontok figyelembevételével kell a válaszokat megadni:

- az **a/ alkérdés**re többféle válasz is adható, ha egy adott személy 1989-ben különböző módon folytatott nyugdíj melletti tevékenységet (pl. ha valaki 1989-ben nyugdíjasként munkaviszonyban állt, de mellette az év folyamán háztáji gazdaságban is, esetleg alkalmi megbízással is dolgozott, nála az a/ alkérdésnél az ezeknek megfelelő mindhárom válasz aláhúzásra kerül);
- a **b/ alkérdés**nél a "teljes munkaidőben dolgozott (9999)" választ kell aláhúzni egyrészt azoknál a személyeknél, akik az egész év folyamán nyugdíjasként munkaviszonyban vagy szövetkezeti tagsági viszonyban álltak, és időkorlátozás nélkül – vagyis a hasonló munkakörben dolgozó aktív keresőkre kötelezően előírt munkaidőben – dolgoztak, másrészt azoknál, akik nyugdíj mellett egész évben önállóként vagy segítő családtagként tevékenykedtek. Az előbb jelzett esetekben óraszámot nem kell bejegyezni még akkor sem, ha mellette esetleg még más jellegű (pl. alkalmi megbízással alapján történt) munkavégzés is előfordult. Minden más esetben az év folyamán nyugdíjasként ledolgozott összes időt órában kell megadni, és azt az előnyomtatott négyszögekbe jobbra igazítva beírni (pl. ha valaki nyugdíjasként 1989-ben havi 65 órás munkaidővel két hónapig munkaviszonyban állt, öt hónapon át pedig a háztáji gazdaságban havonta 80 órát dolgozott, akkor nála a ledolgozott idő $(2 \times 65) + (5 \times 80)$, vagyis együttesen 530 óra, tehát a beírandó óraszám

0	5	3	0
---	---	---	---

);
- a **c/ alkérdés**hez csak egy foglalkozást kell bejegyezni akkor is, ha egy adott személy nyugdíjasként 1989-ben különböző jellegű tevékenységet folytatott. A többféle tevékenységet végzett személyek közül azoknál, akik 1989-ben nyugdíjasként bármeddig munkaviszonyban vagy szövetkezeti tagsági viszonyban álltak (az a/ alkérdésnél ennek megfelelő aláhúzás is szerepel), az annak keretében folytatott foglalkozást kell bejegyezni. Ha egy adott személy 1989-ben nyugdíjasként egyidejűleg több munkáltatóval állt munkaviszonyban, azt a foglalkozást kell bejegyezni, amelyiket annál a munkáltatónál folytatta, ahol a munkakönyvét leadta, ha viszont egymást követően állt más-más munkáltatóval munkaviszonyban, úgy azt a foglalkozást kell beírni, amelyiket annál a munkáltatónál folytatott, ahol hosszabb ideig dolgozott. A munkaviszony, illetve szövetkezeti tagsági viszony nélkül többféle tevékenységet végzett személyeknél szintén azt a foglalkozást kell bejegyezni, amit az év folyamán a leghosszabb ideig folytattak. A foglalkozást a 15. kérdés kitöltésére vonatkozó szabályok figyelembevételével kell bejegyezni;
- a **d/ alkérdés**t csak azoknál a nyugdíj, járadék mellett dolgozóknál kell kitölteni, akik 1989-ben – mint nyugdíjasok – munkaviszonyban vagy szövetkezeti tagsági viszonyban álltak (az a/ alkérdésnél ennek megfelelő aláhúzás (is) szerepel). Azt a munkáltatót és munkahelyet kell (a 18. és a 19.a/ kérdés kitöltésére vonatkozó szabályok figyelembevételével) beírni, ahol a c/ alkérdéshez bejegyzett foglalkozást folytatták.

37. Testi, értelmi vagy érzékszervi fogyatékosága

A fogyatékosággal kapcsolatos kérdések a megkérdezettek életének olyan területét érintik, amelyről mások (a nyilvánosság) előtt esetleg nem szívesen nyilatkoznak. Ilyen esetekben a kikérdezés a számlálóbiztosok részéről igen nagy **tapintatot**, továbbá – főleg az idősebb, betegebb személyeknél – nagy **figyelmet és türelmet igényel**.

Azok a személyek, akiknek olyan testi vagy értelmi, illetve érzékszervi fogyatékoságuk van, amely gátolja őket a normális, a megszokott, az általános életvitel gyakorlásában, fogyatékoságban szenvedőknek minősülnek. Ha egy személynek több fogyatékosága van, akkor az általa legsúlyosabbnak tartottat kell bejegyezni, és a további alkérdésekre adott válaszok is erre a fogyatékoságra vonatkoznak.

Az **a/ alkérdés**nél "testi fogyatékos (10)" választ kell aláhúzni annál a személynél, akinek fogyatékosága (pl. végtaghiány, púposság) általában jól érzékelhető. "Mozgássérült (20)" az olyan személy, akinek a közlekedést korlátozó vagy akadályozó fogyatékosága van. Az "értelmi fogyatékos (30)" válasz akkor adható, ha valaki érzékelhetően, vagy a környezete szerint nem fogja fel a hozzá intézett kérdéseket, értelmi képessége gátolja életvitelének gyakorlásában.

A **b/ alkérdés**nél a foglalkoztató megnevezés alatt az értelmi fogyatékos gyermekek nevelését, oktatását segítő általános iskolákat kell érteni.

Az **f/ alkérdés**nél a "szociális foglalkoztató (2)" választ kell aláhúzni az olyan munkahely esetében, ahol a rokkantakat, fogyatékosokat egészségi állapotuk figyelembevételével foglalkoztatják.

A 38-42. kérdéseket csak az 1975-ben vagy korábban született nőkről kell kitölteni. A férfiak és az 1975 után született nők esetében ezeket a kérdéseket üresen kell hagyni.

38. Házasságkötéseinek száma

A házas, özvegy, elvált családi állapotú nők esetében a **törvényesen megkötött** házasságok számát kell beírni.

39. A házasság(ok) adatai

Több házasságkötés esetén a házasságokat **időrendi sorrendben** kell bejegyezni. Háromnál több házasságkötés esetén viszont csak az első, a második és a sorrendben utoljára megkötött házasságot kell figyelembe venni.

40. Ha jelenleg házas, együtt él-e házastársával?

A kérdést csak a **házas családi állapotú** nőkről kell kitölteni. "Igen (90)" választ kell aláhúzni, ha a házaspár a házassági közösséget – függetlenül attól, hogy közös lakásban laknak-e – az összeírás eszmei időpontjában fenntartják. Együttélésnek számít pl. az is, ha a fiatal házasok – pl. önálló lakás hiánya miatt – egyelőre szüleiknél laknak, de házassági életközösséget folytatnak. Ugyanígy együttélésnek minősül, ha a házaspár bármelyike munkavégzés miatt vagy más okból átmenetileg külön lakik, vagyis a különlakás nem a házasság felbontását célozza.

A "nem" választ kell aláhúzni és a különélés kezdetének évszámát bejegyezni, ha a különváltan élés a házassági életközösség megszűntetésére irányul. A "nem" a helyes válasz abban az esetben is, ha a különváltan élő házaspár közös lakásban laknak.

41. Élettársi kapcsolatban él-e?

Élettársi kapcsolatban együttélők a **törvényes házassági kapcsolat nélkül**, tartósan, élettársi közösségben – az összeírás helyén vagy másik lakásban – **együtt lakó** személyek. Amennyiben a nő élettársi kapcsolatban él, az együttélés kezdeti évének a **jelenlegi élettársával való folyamatos együttélés kezdetének évét** kell bejegyezni. (Természetesen nem élhet élettársi kapcsolatban az a házaspár, aki a 40. kérdésre "igen (90)" választ adott.)

42. Élveszületett gyermeke(i)

(Az élveszületett gyermek fogalmához lásd a kérdőív 9. kérdéséhez adott magyarázatot.)

Az **anya minden élveszületett gyermekéről** egy-egy sort kell kitölteni. A **kitöltött sorok számának meg kell egyeznie a kérdőív 9. kérdésében megjelölt gyermekszámmal.**

Amennyiben az anyának tíznél több gyermeke született, a tizenegyedik gyermektől kezdve a kitöltést pótlapon kell folytatni. A pótlap kiállításának módja a következő: egy üres (B₁) kérdőív azonosító adatainak (fejrovat, családi és utóneve, leánykori neve) kitöltése után a jobb felső sarokba "PÓTLAP" megjelölést kell tenni, majd a 42. kérdésnél folytatni az élveszületett gyermekek adatainak bejegyzését a gyermekek sorszámának javításával.

A SZÁMLÁLÓBIZTOS TEENDŐI AZ ÖSSZEÍRÁS BEFEJEZÉSE UTÁN

Miután a számlálóbiztos körzeteiben befejezte az összeírást, a következő feladatokat kell – számlálókörzetenként – elvégeznie:

- a kitöltött Lakáskérdőívek, Személyi kérdőívek rendezése, sorszámozása,
- a Számlálókörzeti gyűjtőív kitöltése (két példányban),
- a "Lista a Számlálókörzeti cím- és névjegyzéken nem szereplő kettős lakóhelyű személyekről" című nyomtatvány kitöltése,
- az Egyeztető kérdőívek kitöltése,
- költségjegyzék összeállítása,
- a nyomtatványok csomagolása, átadása.

A kitöltött Lakáskérdőívek, Személyi kérdőívek rendezése, sorszámozása

A számlálóbiztos az utcák (közterületek) betűrend szerinti, azon belül a házszámok növekvő sorrendjében **rendezze** a Lakáskérdőíveket és helyezze el bennük a hozzájuk tartozó, egy-egy lakásban kitöltött Személyi kérdőíveket. A sorrendiség rendkívül fontos, mivel ez a művelet biztosítja a számlálókörzeten belüli sorszámozások helyes elvégzését.

Minden lakást (lakóegységet) magában foglaló épületet (létesítményt) a Lakáskérdőív "**Az épület sorszáma**" négyzetekben **01-gyel kezdődő, folyamatos** épületsorszámmal kell ellátni. Valamennyi, egy épületben lévő lakás kérdőívére azonos épületsorszámot kell írni, ugyanakkor a legalább egy lakást (lakóegységet) magában foglaló minden épület, építmény külön épületsorszámot kap akkor is, ha egy ingatlanon, telken, egy házszám alatt több épület, építmény stb. van.

Egy lakóépületnek tekintendő az önálló szerkezettel (teherhordó-, tető-), tűzfallal és külön bejáratú lakóépület, akkor is, ha a másik épülettől elválasztó tűzfala kívülről nem látható.

Külön lakóépületnek minősülnek az egybeépített, több szekciós (több bejáratú, több lépcsőházas) szalagházak egyes szekciói, ha egymással nincsenek rendszeresen használt belső átjárókkal összekötve (a tűzvédelmi átjárót és a szerelősíntet ilyen értelemben nem szabad átjárónak tekinteni). Ilyenek általában a lakótelepi szalagházak külön számmal vagy betűjelzéssel ellátott lépcsőházai.

Az egybeépítettségétől függetlenül külön épületnek kell minősíteni az ikerházak, a sorházak (láncházak stb.) külön bejáratú egységeit, a háztömbök tűzfallal elválasztott lakóházait.

Az épületsorszám szerint rendezett **Lakáskérdőíveket** a számlálókörzeten belül **01-től folyamatosan sorszámozni** kell. A Lakáskérdőív sorszámát át kell vezetni a lakásban összeírt személyek Személyi kérdőíveire, "**A lakás sorszáma**" megnevezésű négyzetekbe. Az utolsó Lakáskérdőív sorszáma megegyezik a számlálókörzetben összeírt lakások és egyéb lakóegységek együttes számával.

A Lakáskérdőív 1. oldalán az "1. A lakásban lakó személyek adatai" c. tábla b/ rovatában található sorszámot át kell másolni a megfelelő Személyi kérdőív fejrészének jobb oldalán lévő "A személy sorszáma" megjelölésű négyzetekbe.

A sor- (előfelvételis) vagy tartalékos katonai szolgálatot teljesítő, továbbá a büntetés-végrehajtási intézetben fogvatartott, vagy előzetes letartóztatásban lévő személy előre kitöltött alapadatokat tartalmazó Személyi kérdőívére is át kell másolni a megfelelő sorszámokat a reprezentatív kérdőívről.

A Számlálókörzeti gyűjtőív (C) kitöltése

A sorszámozás után a számlálóbiztos a Számlálókörzeti gyűjtőívet két példányban az alábbiak szerint töltse ki:

- A fejrovatba a település pontos (község, város, kerület, esetleg külterület, településrész), a dosszién feltüntetett megnevezését kell bejegyezni. A ötjegyű területi jelzőszámot és a számlálókörzet számát ugyancsak a dossziéről kell átmásolni. A számlálókörzet száma alatt aláhúzással jelölni kell, hogy a körzetben alap-, vagy reprezentatív összeírás történt.
- A fejrovat jobb oldalára a számlálóbiztos és a területfelelős nevét kell – olvashatóan, tehát nem aláírásként – beírni.
- A Számlálókörzeti gyűjtőívre – a Lakáskérdőívek sorszámának sorrendjében – minden összeírt lakást és lakott egyéb lakóegységet külön sorba kell bejegyezni.
- Az 1. rovatba az épület sorszámát kell a Lakáskérdőívről átmásolni. A sorszám 01-től folyamatos, az utolsó sorszám megegyezik a számlálókörzetben ténylegesen összeírt épületek számával.
- A 2. rovatba a lakás sorszámát kell – szintén a Lakáskérdőívről – beírni. A sorszám 01-től folyamatos, az utolsó sorszám megegyezik a számlálókörzetben ténylegesen összeírt lakások (lakóegységek) számával.
- A 3. rovatba a pontos címet (ajtószám mélységig) kell beírni. Egymást követő azonos utcanevek, házszámok stb. esetében azokat nem kell megismételni.
- A 4-6. rovatba csak akkor kell bejegyzést tenni, ha az épület jellege=1-3, mégpedig a
  - 4. rovatba az 1 szobás lakások és az egyetlen helyiségből álló lakások; az
  - 5. rovatba a 2 szobás, a
  - 6. rovatba a 3 és több szobás lakások esetében kell "1"-est írni.
- Ha az épület jellege "4"-es, akkor a 7. rovatba kell "1"-est bejegyezni.
- A 8. rovatba az intézeti háztartások esetében kell "1"-est írni.

A 4-8. rovatokba akkor is "1"-est kell írni, ha a lakásról esetleg több Lakáskérdőívet (PÓTLAP-okat) kellett kitölteni.

– A 9-14. rovatok kitöltéséhez fel kell lapozni az adott lakóegységben felvett Személyi kérdőíveket, és az 1., 7. és 4. kérdésre bejegyzett válaszok alapján az oda tartozó Személyi kérdőívek darabszámát kell bejegyezni az alábbi táblázat segítségével:

A Személyi kérdőív			A Számlálókörzeti gyűjtőív alábbi rovatába tartozik
1. Bejelentése itt:	7.	4.	
kérdés válasza			
állandó (1)	nincs (0000)	férfi (1)	9.
állandó (1)	nincs (0000)	nő (2)	10.
állandó (1)	van	férfi (1)	11.
állandó (1)	van	nő (2)	12.
ideiglenes (2)	van	férfi (1)	13.
ideiglenes (2)	van	nő (2)	14.

A Számlálókörzeti gyűjtőíven oldalanként **összesíteni** kell a 4-14. rovatokat. Az utolsó sor bejegyzése után csak a második oldalon lévő lakóegységek számát kell összesíteni, és ez után az "összesen" sor után kell beírni az első oldal összesenjét, végül a két oldal (a számlálókörzet) összegét. A 4-8. rovatok összegének meg kell egyeznie az utolsóként bejegyzett lakássorszámával.

A "Lista a Számlálókörzeti cím- és névjegyzéken nem szereplő kettős lakóhelyű személyekről" című nyomtatvány kitöltése.

A listán egy-egy sort kell kitölteni minden olyan személyről, aki a jegyzéken nem szerepel és a 7. kérdéshez máshol lévő lakcímet jegyezték be.

Egyeztető kérdőívek kitöltése

A népszámlálás alapvető követelménye az összeírás teljeskörűségének biztosítása. Ennek érdekében a kettős lakóhelyű személyek – akik állandó és ideiglenes lakóhellyel is rendelkeznek – mindkét címen összeírásra kerülnek. Az összeírás és az adatok egyezőségének ellenőrzéséhez a számlálóbiztosnak Egyeztető kérdőívet kell kitöltenie. E célra üres Személyi kérdőívet kell felhasználni, melynek jobb felső sarkába (az "ÜRESEN HAGYANDÓ!" részhez) nagy piros "E" betűt kell írni. A kérdőívnek tartalmaznia kell – kék vagy fekete színnel – a Számlálókörzeti cím- és névjegyzék előnyomatott adatait, valamint – piros színnel – ezek fölé vagy mellé írva, aláhúzva vagy bekarikázva a Személyi kérdőíven összeírt, a jegyzéktől eltérő adatokat is.

Nem kell Egyeztető kérdőívet kitölteni azokról a kettős lakóhelyű személyekről

– akiknek a Számlálókörzeti cím- és névjegyzéken előnyomatott adatai a Személyi kérdőív 1. és 7. kérdésénél összeírt adatokkal megegyeznek;

- akiknél az 1. kérdés csak a címben (utca, házszám stb.) tér el a Számlálókörzeti cím- és névjegyzéktől.

Egyeztető kérdőívet kell kitölteni a kettős lakóhelyű személyek közül azokról,

- akiknél a Személyi kérdőív 1. kérdésénél "Bejelentése itt: állandó (1) - ideiglenes (2)" aláhúzott válasz eltér a Számlálókörzeti cím- és névjegyzéken előnyomatott választól;
- akiknél a Személyi kérdőív 7. kérdésére ("Máshol levő lakcíme") adott válasz eltér a Számlálókörzeti cím- és névjegyzéken előnyomatott adattól;
- akik nem szerepelnek a Számlálókörzeti cím- és névjegyzéken;
- akik szerepelnek a Számlálókörzeti cím- és névjegyzéken, de valamilyen okból nem kerültek összeírásra.

A fenti esetekben az Egyeztető kérdőív **1-7. kérdéseit** az alábbiak szerint kell kitölteni:

1. A Számlálókörzeti cím- és névjegyzék előnyomatott adatait kell átmásolni kék vagy fekete színnel;
2. A Személyi kérdőív jegyzéktől eltérő adatait kell piros színnel az előnyomatott adatok zárójelbe tétele után azok fölé vagy mellé írni, a megfelelő választ aláhúzni vagy bekarikázni;
3. Azoknak a személyeknek az előnyomatott adatait, akik a Számlálókörzeti cím- és névjegyzéken szerepelnek, de összeírásuk valamilyen okból megghiúsult, kék vagy fekete színnel kell átmásolni, majd a kérdőívet piros átlós vonallal kell át-húzni, és a megghiúsulás okát (meghalt, elköltözött, ismeretlen stb.) a "Megjegyzés" rovatba kell beírni;
4. Azoknak a kettős lakóhelyű személyeknek az adatait, akik a Számlálókörzeti cím- és névjegyzéken nem szerepelnek, a Személyi kérdőívről kell piros színnel átmásolni.

Ha az Egyeztető kérdőív "7. Máshol lévő lakcíme" kérdésénél pirossal bejegyzett, javított településnév illetve cím szerepel, a Személyi kérdőív **8-19. kérdéseire adott válaszokat is át kell másolni**. A (B₁) Egyeztető kérdőív 20-42. kérdése üresen marad.

Az Egyeztető kérdőíveket a Személyi kérdőívek sorrendjében, de azoktól elkülönítve kell kezelni.

Költségjegyzék összeállítása

A pénzügyi elszámolásokat külön utasítás szabályozza, így ennek kitöltése is az abban leírtak alapján történik.

A nyomtatványok csomagolása, átadása

Amikor egy számlálókörzetben az összeírás befejeződött, az elkészült anyagot rendezés, sorszámozás után a címkével ellátott számlálókörzeti dossziéba csomagolva, a területfelelősnek folyamatosan át kell adni.

A dossziéba kell csomagolni:

- a Számlálókörzeti gyűjtőíveket,
- a számlálókörzeti térképvázlatot (leírást),
- a Számlálókörzeti cím- és névjegyzéket,
- a "Lista a Számlálókörzeti cím- és névjegyzékben nem szereplő kettős lakóhelyű személyekről" című nyomtatványt,
- a kitöltött Egyeztető kérdőíveket,
- a sor- (előfelvételis) vagy tartalékos katonai szolgálatot teljesítők, valamint a büntetésvégrehajtási intézetben fogvatartott vagy előzetes letartóztatásban lévő személyek "besorolhatatlan" megjegyzéssel ellátott Személyi kérdőíveit,
- a Lakáskérdőíveket, beletéve a hozzájuk tartozó Személyi kérdőíveket.

A továbbiakat az összeírás teljes befejezése után, de legkésőbb február 3-ig le kell adni a területfelelősnek:

- a költségjegyzéket, megbízólevelet,
- az igazolványt,
- az összeírással kapcsolatos tudnivalókat tartalmazó segédleteket, és
- az üres, valamint a rontott nyomtatványokat.

A TERÜLETFELELŐS TEENDŐI

Az adatfelvétel céljai maradéktalanul csak akkor valósíthatók meg, ha a Központi Statisztikai Hivatalba hiánytalan, az utasításokban foglalt szabályok szerint kitöltött anyag érkezik. Ennek biztosítása a területfelelősök feladata.

A területfelelősnek alaposan ismernie kell az utasításokban részletesen leírt tudnivalókat és teendőket.

A területfelelős a helyi tanács népszámlálási felelősétől legkésőbb 1989. december 28-ig előre kitöltött – a számlálókörzet számával ellátott – Személyi kérdőíveket kap a sor- (előfelvételis) vagy tartalékos katonai szolgálatot teljesítő, valamint a büntetésvégrehajtási intézetben fogvatartott vagy előzetes letartóztatásban lévő személyekről. A kérdőíveket az illetékes számlálóbiztosnak kell átadnia azzal a kéréssel, hogy azokkal a továbbiakban a jelen "Tudnivalók", "Az összeírás köre" című fejezetében leírtak szerint járjon el. A kérdőívekkel való elszámolás érdekében a városi, községi népszámlálási felelőstől átvett, valamint a számlálóbiztosoknak átadott kérdőívek darabszámát jegyezze fel! Az összeírás befejezése után a számlálóbiztosoktól visszakapott, "besorolhatatlan" megjegyzéssel ellátott kérdőíveket a helyi tanács népszámlálási felelősének kell visszaadni.

Ellenőriznie kell, hogy a hozzá tartozó számlálóbiztosok munkája megfelelő ütemben halad-e, és hogy az összeírás teljes-e. Ha úgy látja, hogy valamelyik számlálóbiztos munkájának minősége nem megfelelő, vagy munkáját az előírt határidőre nem tudja befejezni, azt a városi, községi felelősnek mielőbb jelentse. Ugyancsak jelentést kell tennie az adatfelvételt megtagadó személyekről.

A területfelelős a számlálóbiztosoktól megkapott anyagból – legkésőbb az összeírási időszak első hetének végén – számlálókörzetenként szűrőpróbaszerűen kiválasztott 3-4 lakásban a kitöltött kérdőíveket a "Tudnivalók"-ban foglaltak alapján teljes részletezettségben ellenőrizze.

A kérdőíveken szereplő válaszok összefüggései alapján az értelemszerűen megszüntethető hibákat, hiányokat javítsa ki. Ha erre nincs mód, adja vissza a számlálóbiztosnak kiegészítésre.

A számlálóbiztostól folyamatosan átvett teljes számlálókörzeti anyagokban ellenőrizni kell az alábbiakat:

- az előzetes bejárás során pontosított Számlálókörzeti cím- és névjegyzéken szereplő valamennyi lakásban (egyéb lakóegységben) a kérdőívek kitöltése megtörtént-e;
- a Lakáskérdőív 1. kérdés "A lakásban lakó személyek adatai" c. táblázatban felsorolt valamennyi személyről töltötték-e ki Személyi kérdőívet;
- a területi adatok (cím) azonosak-e az adott lakáshoz tartozó valamennyi kérdőíven, és a címbejegyzés hiánytalan-e (fszt., emelet, alagsor, ajtó);

– a kérdőíveken minden kérdést megválaszoltak-e;

– a kettős lakóhelyű személyekről – utasítás szerint – kitöltötték-e az Egyeztető kérdőívet;

– a Lakáskérdőívek alapján a Számlálókörzeti gyűjtőív rovatainak összegelése helyesen történt-e;

– a dossziében a kérdőívek az előírtaknak megfelelően vannak-e elhelyezve.

Az egyes kérdőíveken részletesen ellenőrizni kell az alábbi összefüggéseket (megfelelően értelmezve az alap- és reprezentatív kérdőívek kérdéseire):

LAKÁSKÉRDŐÍV

– a felszereltségre vonatkozó válaszok megfelelnek-e a terület közművesítésének (hálózati vízvezeték, közcsatorna, gázvezeték és távfűtés) és amennyiben a tényleges állapot eltér a kérdőíven adott válaszoktól, a közműellátottságra vonatkozó kérdéseket értelemszerűen kell javítani;

– a 10. és a 11. kérdést minden lakásnál kitöltötték-e;

– nem lakott lakás esetében a 16-20. kérdésekre nem kellett választ adni, de a 21. kérdésnél feltétlenül kell bejegyzésnek lenni;

SZEMÉLYI KÉRDŐÍV

– ha az 1. kérdésben a "Bejelentése itt:" alkérdésre "ideiglenes (2)" válasz szerepel, akkor a 7. kérdésre mindenképpen kell válasznak lennie és az nem lehet "nincs (0000)";

– ha a 6. kérdésben a családi állapot házas, özvegy, elvált, akkor a 8. kérdésben a házasságkötés évének szerepelnie kell;

– ha a kérdőív 7. kérdésére a válasz "van", akkor a 23. kérdésre is kell válaszolni;

– amennyi az élveszületett gyermekek száma a 9. kérdésnél, annyi rovatnak kell kitöltve lenni a 42. kérdésnél is;

– a 13. kérdésre mindenkinél kell válasznak lennie (a csecsemőknél is);

– ha a 13. kérdéshez általános (elemi) vagy polgári iskolai végzettségnél magasabb iskolai végzettség is be van jegyezve, a 24. kérdésnél legalább egy sort ki kell tölteni;

– a 14. kérdésre adott választól függ, hogy az adott kérdőíven mely foglalkozási kérdéseket kellett – a "Tudnivalók"-ban leírtak értelemszerű figyelembevételével – kitölteni. Az ellenőrzést a következő összefüggések alapján kell elvégezni:

Ha a 14. kérdésnél
a válasz:

akkor a 15-19. és a
26-36. kérdések közül
értelemszerűen megvá-
laszolandó:

"igen (10)" (aktív keresők)	15-19., 26-32.
"gyeden lévő (20)" "gyesen lévő (21)"	} 15-19.
"saját jogon öregségi nyugdíjas (30)" "saját jogon rokkantsági nyugdíjas (31)" "saját jogon rokkantási vagy egyéb járadékos (32)"	} 35-36.
"özvegyi jogon nyugdíjas, járadékos (33)"	34-36.
"első ízben elhelyezkedni kívánó (40)"	33-35.
"állást kereső munkanélküli (50)"	35.
"bölcsődébe járó gyermek (60)" "óvodába járó gyermek (61)" "általános iskolai tanuló (70)" "szakmunkástanuló (71)" "középfokú szakiskolai tanuló (72)" "középfokú iskolai tanuló (73)" "főiskolai, egyetemi hallgató (74)" "egyéb eltartott (80)"	} 33-35.

— különös figyelmet kell fordítani a 33-35. kérdések összefüggéseire, mert fontos, hogy azoknál a személyeknél, akik a 33. kérdésre "igen(1)" választ adtak, be legyen jegyezve az eltartó sorszáma, ha pedig "nem" a válasz és "közület (7)"-től eltérő aláhúzás szerepel, minden esetben legyen válasz a 34. és 35. kérdésnél.

Egy-egy számlálókörzet ellenőrzése után a dossziéból ki kell emelni a sor- (előfelvételis) vagy tartalékos katonai szolgálatot teljesítők, valamint a büntetésvégrehajtási intézetben fogvatartott vagy előzetes letartóztatásban lévő személyek "besorolhatatlan" adatlapjait és ezeket át kell adni a városi, községi népszámlálási felelősnek.

Amikor egy számlálóbiztos az összes dossziéját leadta, ellenőrizni kell a Költségjegyzék kitöltését és azt, hogy az elszámolás a pénzügyi utasítás előírásai szerint történt-e.

Az összeírás befejezése után a számlálóbiztostól át kell vennie és — a sajátjával együtt — legkésőbb 1990. február 3-ig a városi, községi népszámlálási felelősnek át kell adnia:

- a költségjegyzékeket;
- a megbízóleveleket;
- az igazolványokat,
- az összeírással kapcsolatos tudnivalókat tartalmazó segédleteket, nyomtatványokat.

BETŰRENDES TÁRGYMUTATÓ

Oldal	Oldal		
aktív kereső	29,30,32,41,59	csatorna	19
aktív kereső tevékenység	29,46,48	csoportház	18
albérlő	16,17	csoportház vállalkozás	37
albérlő vagy eltartási szerződést kötött ..	23	diploma utáni továbbképzés	29,40
alkalmazásban álló	29,33,41	egészségügyi dolgozók	34,38
alkalmi munkás	29,32,33,41,42	egyedülálló	16,17
anyanyelv	25	egyetemi (főiskolai) hallgató	31,47,59
anyanyelven kívül beszélt nyelvek	25	egyetemi oklevelet, diplomát kiállító intézmények	28
ágybérlő	16,17	Egyeztető kérdőív	58
állami gondozott	47	egyéb eltartott	31,47,59
állást kereső munkanélküli	30,47,59	egyéb rokon	17
állománycsoport	34,35,36,46,48,49	egyhelyiséges lakás	19,20
általános iskola	26,39	elemi iskola	26,39
általános iskolai tanuló	31,47,59	előzetes letartóztatásban lévő személyek	12,29,31,53,56,57,59
átmeneti lakás	18	első házasságkötés	25
átriumház	18	első ízben elhelyezkedni kívánó ..	30,47,59
bedolgozó	29,42	első kereső tevékenység	46
befejezett végzettség	26,40	eltartott	46
bejelentett állandó lakcím ..	11,12,24,25,39	emeletráépítés	18
bejelentett ideiglenes lakcím	11,12,24,25,39	esti tagozatra járók	41
belső átalakítás	20	eszmei időpont	8
blokktegla	20	élettárs	17
beosztás	34,35,36,37,46,48,49	élettársi kapcsolat	51
beosztott ügyintéző (szakalkalmazott)	34,35,37	élveszületett gyermek	25,51
beosztott ügyviteli dolgozó	34,37	építette (lakást)	21
betanított munkás	34,35,36	építési év	18
bérelt egység, részleg	37,38	épület sorszáma	52
bérlőtárs	17	érettségi	26
BM alkalmazott	33	értelmi fogyatékos	49,50
bölcsődébe járó gyermek	31,47,59	Értesítés	8
büntetésvégrehajtási intézetben fogva- tartott személyek	12,29,31,53,56,57,59	falazat	20
BV alkalmazott	33	fegyveres erők hivatásos, továbbszolgáló tagjai és polgári alkalmazottai ...	32,33,38
család	16	fegyveres testületek hivatásos tagjai és polgári alkalmazottai	32,33,38
családi állapot	24,58	feleség	17
családi állás	17	Felhívás	7
családi ház	18		
családot alkotnak	16		
családot nem alkotnak	16		

	Oldal
felmenő rokon	17
férj	17
fizikai foglalkozású	34,35,36
foglalkozás	32,33,36,46,48,49
foglalkozási viszony	33,34,48,49
foglalkoztatás jellege	41
fogyatékoság	49,50
főbérló	17
főfoglalkozás	32,45
főiskolai, egyetemi hallgató	31,47,59
fűtés	19
fűtéskorszerűsítés	21
fűtőanyag	20
garázs	20
gazdasági szervezet	37
gimnáziumi érettségi	26
gyeden lévő	29,30,32,59
gyermek	17
gyermekével egyedül élő anya vagy apa ..	17
gyesen lévő	29,30,32,59
gyógypedagógiai iskola	26
haszonélvező	17
házasságkötések száma	50
házasságon kívül együtt élő	24
házastársával együtt él	50
házastársával nem él együtt	24,50,51
háztartás	16
háztartásbeli	31
háztartási alkalmazott	33
háztartás sorszám	16
helyiségek	19,20
helyiségenkénti fűtés	19
HM alkalmazott	33
hozzaépítés	20
ideiglenes bejelentkezés célja	39
ingázó	43,44
ingázás	43,44
intézeti háztartások	10
irányító (vezető)	32,34,36
iskolai végzettség	25,58
iskolába járás	41
járadékos (saját jogon, özvegyi jogon)	30,47,48,59
jogosítvány	39,40
jogcím nélküli	17,23

	Oldal
jövedelmi forrás	31
kamra	20
karbantartás, felújítás	21
kettős lakóhellyel rendelkező	43,44
képesítés	40
képesítő	26
képesítő vizsga (szakiskolai)	26
kiegészítő kereső tevékenység	45,48
kisegítő iskola	26
Költségjegyzék	56,59
középblokk	20
középfokú szakiskolai tanuló	31,47,59
középiskolai érettségi bizonyítványt, képesítőt kiállító intézmények	27
középiskolai tanuló	31,47,59
középiskolai végbizonyítvány	26
közlekedési idő	42,43
közlekedési mód	42
közművesítés	21
közületi eltartott	47
külföldi állampolgárok	12
külföldön dolgozó	11,38
külföldön szerzett végzettségek	26
lakás	10,15,57,59
lakás alapterülete	20
lakáscsere	22
lakásért eltartó	17
lakásfelszerelési tárgyak	21
lakáshasználati jogcím	17
lakott egyéb lakóegység	10,15
látogatási bizonyítvány	40
levelező tagozatra járók	41
Lista a Számlálókörzeti cím- és név- jegyzéken nem szereplő kettős lakóhelyű személyekről	8,54
magánszemély alkalmazottja	29,33,37
magánszemélyek által létesített gazdasági szervezet	29,33,37
marxizmus-leninizmus esti egyetem	28,29
máshol lévő lakcím	24
másodállás	45
második diploma, oklevél	40
második érettségi	40
meleg folyóvíz	18
mellékfoglalkozás	45

	Oldal
mestervizsga	39,40
mezőgazdasági napszámos	29,32,33,41,42
mozgássérült	50
munkahely	34,35,38,48,49
munkahelyi betanító képzés	40
munkakör	32,33,35,36,37,46,48,49
munkaviszony	33
munkáltató	34,35,37,38,48,49
munkásőrségi alkalmazott	33
műhely	20
műszaki megosztás	18
nagyblokk	20
napi ingázás	43
naponta ingázó	43
nappali tagozatra járók	31,41
nem állandó munkahely	38,43,44
nem egyetemi szintű felsőfokú iskolai oklevelet kiállító intézmények	28
nem lakott lakások	10,58
nem rokon	17
nemzetiség	25
népiskola	26
nincs iskolai végzettsége	26
nyelvvizsga	39,40
nyugdíjas (saját jogon, özvegyi jogon)	30,47,48,59
nyugdíj melletti kereső tevékenység ...	48,49
óvodába járó gyermek	31,47,59
önálló	29,32,34,38,46
önálló, szabadfoglalkozású	29,32,34,37,38,46
önálló személy alkalmazottja	33,37
öntött beton	20
öröklakás	18
örökölte vagy átengedték(lakást)	22
összeírás helye	14,24
összeírás köre	10,11,12,13
özvegyi jogon nyugdíjas, járadékos	30,47,48,59
padlás	20
panel	20
pénzügyőr	33
pince	20
polgári iskola	26,39
saját jogú nyugdíj mellett foglalkoztatott	29,48,49

	Oldal
rendészeti szervek hivatásos tagjai és polgári alkalmazottai	32,33,38
részmunkaidőben foglalkoztatott	41
saját jogon nyugdíjas	30,47,48,59
saját jogon rokkantsági vagy egyéb járadékos	30,47,48,59
segédlevél	39
segédmunkás	34,36
segítő családtag	29,31,32,33,34,38,46
sorház	18
sor- (előfelvételis) vagy tartalékos katonai szolgálatot teljesítők .12,29,31,53,56,57,59	29,32,34,38,46
szabadfoglalkozású	29,32,34,38,46
szak, szakág (bizonyítvány, oklevél)	40
szakalkalmazott (beosztott ügyintéző) .	34,37
szakiskola	26
szakiskolai tanuló	31,47,59
szakközépiskolai tanuló	31,47,59
szakma	40
szakmai minősítő vizsga	26
szakmai továbbképzés	40
szakmunkás	34,35,36
szakmunkás-bizonyítvány	26,29,39,41
szakmunkásképző iskola	26
szakmunkástanuló	31,47,59
szakvizsga (diploma utáni)	29,40
szakvizsga (szakiskolai)	26
Számlálókörzeti cím- és névjegyzék .	6,7,8,11
Számlálókörzeti gyűjtőív	58
számlálókörzeti térképvázlat	7
szellemi foglalkozású	32,34,35,36,37
szennyvízelvezetés	19
szerződéses egység, részleg	37,38
szívességi lakáshasználó	17
szobák	19
szociális otthon által eltartott	46,47
szociális segély	31,46
szociális segélyezett	46,47
szövetkezeti lakás	18
szövetkezeti tag	34,41
születési hely (születésekor anyja állandó lakóhelye)	39
szülőkkel, rokonokkal lakik	22
tanácsi kiutalású OTP vagy szövetkezeti lakás	22

	Oldal
tanácsi bérlakás, szolgálati lakáskiutalás	22
tanfolyami végzettség	29,39
tanonciskola	26
társasházi vagy öröklakás	18
társbérlő	16,17
távollévők	11
teljes lakást magánszemélytől bérlő ...	17,23
teljes munkaidőben foglalkoztatott	41
testi fogyatékos	49
továbbképzés	40
tulajdonjelleg	18

	Oldal
tulajdonos	17
tűzoltó	33
utazó foglalkozású	38,42,43,44
ügyintéző (beosztott szakalkalmazott) .	34,37
ügyviteli dolgozó (beosztott)	34,37
vásárolta (lakást)	22
végbizonyítvány (egyetemi, főiskolai stb.)	.29
vezető, irányító	32,34,36
vízellátás	18
WC	18
WC-helyiség	19